

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Nuorten Palvelu ry:n Etsivän nettityön vapaaehtoisuustyöntekijöiden motivaatiokartoitus 2014

Teija Metsokumpu

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma (210 op)

5/2014

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Koulutusohjelman nimi

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Teija Metsokumpu	Sivumäärä 43 ja 5 liitesivua
Työn nimi Nuorten Palvelu ry:n Etsivän nettityön vapaaehtoistyöntekijöiden motivaatiokartoitus 2014	
Ohjaavat opettajat Pirkko Salo, Jaana Karjalainen	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Nuorten Palvelu ry, Etsivä nettityö / Helmi Korhonen	
Tiivistelmä <p>Nuorten Palvelu ry:n hallinnoima Etsivä nettityö -hanke tekee nuorisotyötä verkossa eri alustoilla ja se toimii opinnäytetyöni tilaajana. Etsivällä nettityöllä on 30 vapaaehtoistoimijasta koostuva Löytäjäverkosto, joka toimii IRC-Galleriassa sovittuina ajankohtina. Opinnäytetyöni käsittelee etsivää verkkonuorisotyötä ja sen vapaaehtoisten toimijoiden, Löytäjien, motivaatioita ja on tarveperustainen. Vapaaehtoiset ovat verkkonuorisotyössä arvokas voimavara, joiden tarkoituksena vapaaehtoistyöhön ei ole aiemmin kartoitettu. Tämänkaltaisen tutkimus on Nuorten Palvelulle ainoa laatuaan, mutta tuottaa toivottavasti tulevaisuudessa lisätutkimuksia ja päivityksiä vastaamaan sen päivän tilannetta.</p> <p>Tavoitteena työssäni oli havainnoida Löytäjien keskuudesta yhteinen piirre, mikä puoltaa vapaaehtoistyöhön Etsivän Nettityön kanssa ja mikä motivoi jatkamaan työtä. Yhdistävien tekijöiden löydyttyä voidaan Löytäjien rekrytointia kohdentaa mahdollisimman tuottoisaksi ja saada pitkään vapaaehtoistyötä harjoittavia toimijoita. Mahdollisten puutteiden, kehittämiskohteiden sekä vahvuuksien esilletulo on suotavaa, jotta voimavarojen vahvistamisen ja toiminnan kehittämisen suunta pysyy oikeana. On myös hyvä kartoittaa Löytäjätoimen tämän päivän tilannetta, jotta tulevaisuuden tutkimuksissa on tuloksille vertailukohde.</p> <p>Työ toteutettiin verkkopohjaisella kyselytutkimuksella entisille sekä nykyisille vapaaehtoistoimijoille, monivalinta- sekä avoimilla kysymyksillä. Tämänkaltaisessa laadullisessa tutkimuksessa kuvaileva viitekehys muodostuu vapaaehtoistoiminnasta. Analyysimenetelmänäni käytetään fenomenologista analyysin mallia.</p> <p>Tutkimuksen tuloksena löytyi useita eri motiivielementtejä, jotka jaotellaan viitekehysesni mukaisesti. Niiden perusteella tehdään useita eri ehdotuksia Etsivän nettityön toiminnan kehittämiseksi.</p>	
Asiasanat verkkonuorisotyö, vapaaehtoistyö, etsivä nuorisotyö, motivaatio.	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Name of the Degree Programme

ABSTRACT

Author Teija Metsokumpu	Number of Pages 43 + 5
Title Motivation survey 2014 for voluntary workers of Youth Service Association's Online Outreach youth work	
Supervisors Pirkko Salo, Jaana Karjalainen	
Subscriber and/or Mentor Youth service association, Online youth work / Helmi Korhonen	
<p>Abstract</p> <p>Subscriber of my thesis, Online Outreach youth work, is administrated by Youth Service Association and makes youth work in internet with different kind of platforms. Online outreach youth work has a network of 30 voluntary workers, who work in IRC-Gallery when suitable. My thesis deals with online outreach youth work and motivations of voluntary workers, Finders, and it is based on real needs. Voluntary workers are a valuable resource in online outreach youth work and their motivations for voluntary work have not been surveyed before. This kind of research is one of the kind for Youth Service Association but I hope it will inspire more studies and updates to respond the needs of the day.</p> <p>The goal of my thesis was to observe common features among Finders, which drives to voluntary work with Online Outreach youth work and which motivates to keep going on. When conjunctive factors are found, the recruiting of Finders can be targeted as profitable as possible and gain long-term voluntary workers. The emergence of possible weaknesses, strengths and the objects of development are also desirable so that the direction of the strengthening of resources and that of activity development remains correct. It is also good to explore this Finders' actual situation so that future studies will have a parallel for research results.</p> <p>The thesis was conducted with the help of a web-based inquiry for former and current voluntary workers with multiple choice- and open questions. Voluntary work provides a descriptive frame of reference in this qualitative research. As a method of research a model of phenomenological analysis was used.</p> <p>As a result of my thesis several different motive elements were found and they will be divided according to my frame of reference. Based on them several suggestions to develop the Online Outreach youth work activity will be made.</p>	
Keywords web-based youth work, voluntary work, outreach youth work, motivation.	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 VERKKOPERUSTAINEN NUORISOTYÖ TOMINTAYMPÄRISTÖNÄ	6
2.1 Verkkoperustainen nuorisotyö	6
2.2 Nuorten Palvelu ry ja Etsivä nettityö	8
2.3 Löytäjät ja työalusta	11
2.6 Verkkoperustaisen nuorisotyön työhyvinvointi ja etiikka	13
3 NÄKÖKULMA	16
3.1 Vapaaehtoistyö	16
3.2 Vapaaehtoistyön tutkiminen	18
4 TUTKIMUS JA ANALYSOINTI	19
4.1 Tutkimusprosessi	21
4.3 Tutkimuksen analysointi	23
5 TUTKIMUSTULOKSET	25
5.1 Löytäjien yleistiedot	25
5.2 Vapaaehtoistyön aloittaminen ja päivystyskerrat	26
5.3 Tie Löytäjäksi	28
5.4 Koulutuksen ja päivystysten motivaatiot	29
5.5 Tämän päivän tilanne	31
5.6 Ajatuksia ja muuta palautetta	33
5.7 Tulkinta ja yhteenveto	34
6 LOPPUPOHDINTA	36
6.1 Kehitettävää	36
6.2 Opinnäytetyön luotettavuus, pätevyys ja merkitys	39
6.3 Opinnäytetyö prosessina ja oma oppiminen	40
LÄHTEET	42
LIITTEET	44

1 JOHDANTO

Mikä ajaa aikuisia vapaaehtoistyöhön nuorten pariin? Mikä viehättää tarttumaan haasteeseen tehdä työtä verkossa, siellä missä nuoretkin ovat? Virtuaalinen jalkautumiseen nuorten pariin voi pelottaa aikuistakin. Puhutaanhan nyt sellaisesta toiminta-alueesta, jossa nuori on enemmän kuin kotonaan ja aikuisen läsnäolo ei siellä aina ole toivottua. Suomalaisista 13–16 -vuotiaista nuorista 70 % omistaa internetyhteyden omassa huoneessaan ja 97 % heistä käyttää nettiä viikoittain, päivittäinkin jopa 77 % (Väestöliitto). Alle 25-vuotiaista 99 % ilmoitti vuonna 2012 käytössään olevasta internetyhteydestä (Viestintävirasto 2012, 3). On todennäköistä, ettei lukemat nyt vuonna 2014 ole laskeneet, joten voimme päätellä, että nuoriso on verkossa jäädäkseen.

Kun vaivaton pääsy verkkoon on Suomalaisissa kotitalouksissa hiljattain vakiintunut, on se myös mahdollisuus uudenlaiseen nuorisotyöhön. Nuoret viettävät paljon aikaa verkossa, miksei siis myös nuorisotyöntekijä. Tekniikan kehittymisen eskaloituminen on mahdollistanut ja osin pakottanut nuorisotyöntekijöiden sopeutumaan ja taipumaan myös verkkotyöhön.

Nuoret käyttävät verkkoa lähinnä viestintävälineenä. He ovat yhteydessä tuttuihin kavereihin sekä solmivat uusia tuttavuuksia. Verkon avulla on saavutettu myös luotettavia uusia ihmissuhteita, ilman tapaamista reaali maailmassa. Anonyymit keskustelut tarjoavat nuorelle todellisen minän löytymisen. Ne mahdollistavat keskustelun ilman kasvoja tai muutakaan ominaisuutta, jonka perusteella osapuoli saatettaisiin kasvotusten määritellä tai pahimmassa tapauksessa arvostella ja tuomita. Myös erilaisten keksittyjen roolien kokeilemisella on anonyymeissa keskusteluissa merkityksensä. Tekaistulla roolilla nuorella on mahdollisuus saavuttaa mm. arvostuksen kokemuksia. Vaarana voi myös olla minän kehittymisen häiriintyminen (Joensuu 2007, 27–28).

Oman minuuden löytymisessä nuori kokeilee verkossakin rajojaan, siinä missä myös reaalielämässään. Verkossa ollessaan hän saattaa käydä rajojen ulkopuolellakin,

mutta vain varmistuakseen häilyvän rajan olemassaolosta ja paikasta. Verkkonuorisotyölle on siis tarvetta. On hyvä olla läsnä siellä, missä nuori minuuden ja rajojen etsimisen taipaleella kulkee.

Opinnäytetyöni koskettaa suurimmalla tasolla verkkonuorisotyötä. Verkkonuorisotyötä on olemassa useaa eri tyyppiä ja oma tuotantoni käsittää Löytäjän toimintaa Etsivässä nettityössä. Omat kokemukseni Löytäjän vapaaehtoistyöstä reilun vuoden ajalta on toiminut ponnahduslautana verkkonuorisotyön kokemuksellisten osa-alueiden kehittämiseen ja tutkimiseen. Halusin olla mukana verkkoperustaisen nuorisotyön tutkimus- ja kehitystyössä, koska aihe koskettaa minua läheisesti ja tunnen sen olevan itselleni tärkeä asia. Vapaaehtoistyö, nuoret, auttaminen, tietotekniikka ja internet ovat lähellä sydäntäni, enkä keksi parempaa tapaa toteuttaa itseäni myös opinnollisesti, kuin itselleni rakkaiden aiheiden parissa.

Tavoitteeni Etsivää Nettityötä ajatellen on löytää jokin tai joitakin yhteisiä tekijöitä Löytäjien keskuudesta, miksi he päätyvät tekemään ja jatkamaan vapaaehtoistyötä Löytäjänä. Punaisen langan löydyttyä, voidaan Löytäjien rekrytointia kohdentaa mahdollisimman tuottoisaksi eli saavuttaa lukuisia tulevia vapaaehtoistoimijoita. Mahdollisten puutteiden ja kehittämiskohteiden esilletulo on suotavaa, jotta voimavarojen vahvistamisen ja toiminnan kehittämisen suunta pysyy oikeana. On myös hyvä kartoittaa Löytäjätoimen tämän päivän tilannetta, jotta tulevaisuuden tutkimuksissa on tuloksille vertailukohde. Aikaisempaa virkaa tutkimuskohteena Löytäjät vapaaehtoistoinen ja motivaatioineen eivät ole vielä toimittaneet. Muiden kehittämisen tarpeiden ilmaannuttua, raportoin myös niistä.

2 VERKKOPERUSTAINEN NUORISOTYÖ TOMINTAYMPÄRISTÖNÄ

2.1 Verkkoperustainen nuorisotyö

Verkkonuorisotyön käsitteitä ei ole nuorisotyössä määritelty, vaan ne ovat muokkautuneet teknologian kehittymisen myötä. Verkkonuorisotyötä voidaan kutsua myös

nimikkeillä virtuaalinen nuorisotyö, virtuaaliset vuorovaikutuspalvelut, verkkoperustainen nuorisotyö, verkkonuorisotyö, verkkokeskustelu ja tietokonevälitteinen nuorisotyö. Kaiken kaikkiaan verkossa tehtävä nuorisotyö on kohtaavaa työtä (Sinisalo-Juha & Timonen 2011, 23). Lisäisin vielä tähän listaan termin *nettinuorisotyö*.

Siinä missä verkkoperustainen nuorisotyö pohjautuu keskustelemiseen ja vuorovaikutukseen, on perinteisempi kohtaava nuorisotyö usein toiminnallisempaa. Nuoren on helpompi puhua aroista asioista tai ongelmistaan käyttämällä verkkoa alustana, kun keskustelukumppani ei ole katsomassa suoraan silmiin tai puhua saa jopa nimettömästi. Perinteisessä nuorisotyössä tällainen toiminta tulkittaisiin kohdennetuksi tai erityisnuorisotyöksi, mutta verkkonuorisotyössä se on keskiö. Toiminnallisempaakin aktiviteettia nuorten kanssa verkosta on mahdollista kehittää, mutta ongelma on Verken, Verkkonuorisotyön valtakunnallinen kehittämiskeskuksen tekemien kyselyiden mukaan työajan, ohjeistuksen, laitteiston ja osaamisen puutteissa (Huttunen 2014, 16).

Verkkoperustaisessa nuorisotyössä, niin kuin muussakin nuorille suunnatussa työssä on merkittävänä kantajana vuonna 2006 voimaan tullut nuorisolaki. Nuorisolain tarkoituksena on nuoren kasvun ja itsenäistymisen tukeminen, sosiaalisen vahvistamisen ja aktiivisen kansalaisuuden edistäminen, sekä kasvu- ja elinolojen parantaminen. Nuorisolaki mahdollisti nuorille suunnatun, entistä tiiviimmän palvelukokonaisuuden suunnittelun ja toteutuksen, jota toteutetaan tieto- ja neuvontapalveluiden muodossa. Palveluun sisältyy myös verkkoperustainen nuorisotyö. Verkkoperustaista nuorisotyötä koskettaa viiveellä ja reaaliajassa tapahtuva nuorten ohjaus ja neuvonta, sekä verkossa sijaitsevat nuorten tietosivut. Nuorisolain toteutuminen myös verkkonuorisotyössä edellyttää nuorten elämän asiantuntijuutta ja pedagogista osaamista, aivan kuten perinteisessäkin nuorisotyössä. Laadukkaan työn turvaamiseksi, myös verkon ja sen alustojen asiantuntemus on kasvatuksellisen työtteen lisäksi alalla eduksi (Fedotoff & Pietilä 2011, 61).

Verken tekemien kyselyiden mukaan yli 90 % kuntien ja järjestöjen nuorisotyöntekijöistä käyttää verkkoa tiedotukseen, markkinointiin ja yhteydenpitoon nuorten kanssa. Verkko on hyvä keino tavoittaa nuoria, jotka eivät perinteisen nuorisotyön piiriin yllä

ja samalla mahdollistaa matalan kynnyksen paikkoja nuoren ottaa yhteyttä. Verkossa toimivan nuorisotyöntekijän on hyvä pysyä mukana nuorten toiminnoissa ja heistä noin 90 % käyttää jo Facebook -yhteisöpalvelua nopeana ja helppona tapana tavoittaa nuoria (Lauha 2014, 21). Verkko nuorisotyössä ei ole vieras alusta siis perinteisen nuorisotyön tekijöillekään. Kuitenkaan virallista verkkonuorisotyöntekijää ei kunnilla välttämättä ole. Jossain vaiheessa kuntienkin olisi hyvä panostaa nuorisotyön kehittämiseen lisäämällä palkkalistoilleen pelkästään verkossa työskentelevän nuorisotyöntekijän. Tällä tavoin apu nuorelle saadaan kohdennettua suoraan oman kunnan palveluiden piiriin niinkin tarkoin, kuin antamalla yhteyshenkilön nimi, puhelinnumero sekä toimiston käyntiosoite.

Verkossa työskentelevät nuorisoalan järjestöt perustivat yhdessä Helsingin kaupungin nuorisoasiainkeskuksen kanssa vuonna 2007 Nuorille suunnatun verkkotyön foorumin – NuSuVeFo:n. Sen tarkoituksena on kehittää ja luoda tasokkaita ja luotettavia työmalleja verkkoperustaiseen nuorisotyöhön. Tavoitteena oli täyttää myönteisistä työskentelyn lähtökohdista löytyviä puutteita. Useimmiten järjestöjen lähtökohdat olivat olleet ongelmakeskeisiä ja tästä negatiivisesta ajattelumallista haluttiin päästä eroon. Perustamishetkellä mukana olleiden järjestöjen yhteinen tekijä oli reaaliaikainen verkkotyöskentely nuorten parissa. Liittoutumalla pyrittiin estämään päällekkäisten ja kilpailevien toimintamuotojen syntyminen, luomalla yhtenevä tekninen ratkaisu työskentelytapoihin sekä tiedostamalla tarve verkkonuorisotyön eettisten periaatteiden luomiselle (Kuikka 2011, 116).

2.2 Nuorten Palvelu ry ja Etsivä nettityö

Nuorten Palvelu ry on koko maan kattava nuorisokasvatusjärjestö, joka on perustettu 1969 edistämään nuorten hyvinvointia. Toiminta on keskittynyt paikallisten jäsenjärjestöjen, toimipisteiden, hankkeiden ja projektien kautta toimimaan siellä missä nuorikin on. Toiminnassa on yhteistyössä nuoriso- ja kasvatustalan järjestöjä, viranomaisia, oppilaitoksia ja kaupallisia toimijoita. Tämän päivän käynnissä olevia hankkeita on mm. ”ABC kohtaa nuoria”, ”Tunturikeskukset nuorten silmin”, sekä Etsivä nettityö. Lisäksi Nuorten Palvelu tarjoaa nuorille tukihenkilö- ja isosiskotoimintaa vapaaehtois-

voimin, sekä koulutusta jäsenilleen, vapaaehtoisilleen, nuorisoalan ammattilaisille ja kaupallisille toimijoille. Toimintaa tukee Raha-automaattiyhdistys, Opetus- ja kulttuuriministeriö, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset, kunnat sekä säätiöt (Nuorten Palvelu ry 2013).

Nuorten Palvelu ry:n peruseriaatteena on pysyä poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumattomana. Toimintaperiaatteisiin kuuluu vapaaehtoisuus ja luottamuksellisuus. Vapaaehtoistyö on alusta saakka kuulunut yhdistyksen toimintaan ja aluksi vapaaehtoistoimijat pitivät yllä täysin yhdistyksen toimintaa. Yhdistys on perustettu 1969 opiskelijaryhmän toimesta Suomen Opiskelevan Nuorison Raittiusliiton jaostona, ja se itsenäistyi omaksi yhdistyksekseen 1970. Toimintaan tuli mukaan myös ammatikseen nuorten parissa työskenteleviä aikuisia. Heitä yhdisti huoli nuorten lisääntyneestä päihteiden käytöstä sekä huumeiden kokeiluista. Vuonna 1978 toimintaan palkattiin ensimmäinen virallinen työntekijä (Nuorten Palvelu ry b). Vapaaehtoistoiminta on ollut yhdistyksen kantavana voimavarana perustamishetkestä aina tähän päivään asti. Lisää vapaaehtoisia tarvitaan edellisten keskeyttäessä toimen ja näin ollen rekrytointiin, kouluttamiseen ja ohjaukseen on panostettava yhdistyksessä.

Etsivä nettityö on Nuorten Palvelun hallinnoima hanke, joka keskittyy toimimaan verkossa. Hanke on aloittanut vuonna 2010 ja sisältää tänä päivänä kaksi osa-aikaista työntekijää, NettiEtsivää. Toiminta-ajatuksena Etsivällä nettityöllä on olla tavoitettavissa ja tavoittaa nuoria matalan kynnyksen periaatteella. Työssä pätee samat kuvaukset mitä ammatillisessa katupäivystystyössä. Etsivää nuorisotyötä kuvaillaan viiden eri vaiheen kautta; kontakti nuoreen ja tutuksi tuleminen, yhteyden luominen nuoreen, ennakointi ja auttaminen, ratkaisujen tekeminen ja olemassa olevien voimavarojen lujittaminen, tiedottaminen ja yhteistyö (Nuorten Palvelu ry 2014, 2).

Etsivän nettityön tarkoituksena on tarjota tukea nuorelle tiedon, taidon, kykyjen ja asenteiden muodossa, NettiEtsivien kautta. Etsivät päivystävät arki-iltaisain Etsivän nettityön medioissa työparin kanssa ja haluten erityisesti tavoittaa niitä nuoria, jotka viettävät aikaansa netissä iltaisain ja öisin. Yhteydenoton aloittaa aina nuori, joka on löytänyt Etsivän nettityön esimerkiksi mainoksen tai verkkosivujen kautta. Anonyymissä yhteydenotossa saattaa olla takana kuka tahansa, mutta jokainen on tuen ar-

voinen. Suurimman hyödyn Etsivästä nettityöstä saa ne nuoret, jotka eivät syystä tai toisesta pysty hakeutumaan palveluiden piiriin, tai eivät vain tiedä keneen aikuiseen tai mihin ottaisi yhteyttä. Tämänkaltaisen toimintamalli on verrattain uudehko, mutta on jo nyt osoittautunut kannattavaksi ja hyödylliseksi panostukseksi (Nuotio & Oittinen 2011, 59–60).

Etsivässä nettityössä käytetään motivoidun chat-työn prosessimallia, mikä tarkoittaa: a) Osoitetaan kiinnostusta nuoren asioihin, b) Dokumentoidaan nuoren käsityksiä, joihin voidaan myöhemmin palata, c) Löydetään ja dokumentoidaan nuoren jo olemassa olevia positiivisia voimavaroja, ja d) Vahvistetaan nuoren kykyjä ja itseluottamusta, sekä asetetaan riittävän pitkän tähtäimen tavoitteita (Nuorten Palvelu ry 2014, 2).

Käytännössä motivoidun chat-työn prosessimalli näkyy päivystyksen aikana jokaisella kerralla. Nuorta kuunnellaan, osoitetaan kiinnostusta häntä ja hänen asioitaan kohtaan ja häntä myös autetaan tulemaan kuulluksi. Nuori saa kertoa oman kantansa asioihin, mitä hän on kokenut, miten hän on asiat ottanut ja miten siihen on reagoitu. Nuorelle kartoitetaan luotettavaa tukiverkostoa tai tarvittaessa ohjataan ulkopuolisen avun piiriin. Nuorta tiedotetaan, tuetaan, ohjataan ja opastetaan aina tarvittaessa. Nuoren kanssa käyty keskustelu kirjataan pääpiirteittäin ylös. Kerrotaan mm., mikä on nuoren tilanne, miten häntä on autettu tai opastettu, onko nuorella tukiverkostoa ja muut huomioitavat asiat (Liite 1).

Etsivä nettityö mahdollistaa kanavan, jota kautta nuorella on matalan kynnyksen mahdollisuus ottaa yhteyttä luotettavaan aikuiseen minkä asian kanssa hyvänsä. Etsivä nettityö päivystää maanantaista keskiviikkoon klo 20 – 23:30, sekä torstaisin klo 10 – 16. Päivystys tapahtuu verkossa: Facebookissa, IRC-Galleriassa, sähköpostitse sekä Skypessä. Muina aikoina heihin saa yhteyden myös sähköpostitse (Nuorten Palvelu ry 2014, 9).

Etsivällä nettityöllä on omat peruseriaatteensa, joita noudatetaan. Vapaaehtoisuus yhteydenpitoon, kaveriksi liittymiseen, kuulumiseen ja eroamiseen ovat olennainen osa Etsivää nettityötä. Nuoren ei ole pakko kuulua Etsivien verkostoon, mikäli hän ei

itse halua. Luottamuksellisuus on myös suuri asia Etsivässä nettityössä. Kaikki keskustelut ovat luottamuksellisia eikä asioita käsitellä yhteistyökumppaneiden tai muun kolmannen osapuolen kanssa ilman nuoren lupaa tai hänen tietämättään. Tasa-arvon toteutuminen huolehditaan kaikkien yhtäläisellä oikeudella ottaa yhteyttä Etsivään nettityöhön ja jokaisella on oikeus myös saada vastaus yhteydenottoonsa. Kaikki vuorovaikutus tapahtuu nuoren asettamilla ehdoilla siten, että pyritään tukemaan ja vahvistamaan jo olemassa olevia nuoren voimavaroja. Matalan kynnyksen yhteydenottoa pyritään pitämään yllä avoimella toiminnalla ja tiedotuksella. Etsivässä nettityössä myös kunnioitetaan jokaista ihmistä sellaisenaan kuin on ja kunnioitus erilaisuutta kohtaan kuuluu sen perusperiaatteisiin (Nuorten Palvelu ry 2012).

Nuorisotyössä etsivä työ on verkossa tarpeellinen. Ongelmia kohdattuaan nuori hakee usein apua ensimmäisenä internetistä, eikä tiedon todenperäisyyttä aina pysty takaamaan tai sitä ei löydetä ollenkaan. Ammatikseen nuorisotyötä tekevä luotettava aikuinen on oikea ihminen näyttämään, ohjeistamaan, neuvomaan nuorta vaikeissa tilanteissa (Susineva 2014, 142).

2.3 Löytäjät ja työalusta

Löytäjät ovat Etsivän nettityön vapaaehtoistyöntekijöitä – 30 henkilöstä koostuva voimavara. Löytäjät ovat Löytäjäkoulutuksen läpikäyneitä täysi-ikäisiä aikuisia. Löytäjät tekevät päivystysvuoroja etänä tietokoneella säännöllisissä ja ennalta sovituissa vuoroissa, yleensä kotonaan. Päivystysvuorolle ilmoittaudutaan erikseen sähköpostitse vastaamalla Etsivien vuorokyselyyn. Löytäjät ovat levittäytyneet ympäri Suomen ja heitä löytyy mm. Mikkelissä, Kuopiossa, Joensuussa, Turussa, Tampereella, Torniossa ja lisäalassa (Nuorten Palvelu ry 2014, 4).

Löytäjät ovat usein sosiaali- tai kasvatusalan opiskelijoita, jotka kohtaavat nuoria IRC-Gallerian yksityisessä keskustelussa 0-5 kertaa. Arvio perustuu omaan kokemukseeni noin yhden vuoden ajalta. Aihetta ei ole keskusteluissa rajattu millään tavalla, mutta lukuisten päivystysiltojen saatossa yleisimmät nuorten haasteet ovat tarkentuneet. Tavallisimpia ongelmia, joita Löytäjä kohtaa keskusteluissa nuorten

kanssa, ovat masennus, syömishäiriöt, koulukiusaaminen ja itsensä satuttaminen. Nuori itse määrittelee, mistä, kuinka kauan, kuinka usein, paljonko tai miltä kantilta katsottuna haluaa Löytäjän kanssa keskustella. Löytäjien tukena on koko ajan linjoilla päivystävä, työvuorossa oleva NettiEtsivä, jonka kanssa Löytäjä voi purkaa vaikeita tilanteita, hakea neuvoa keskustelutilanteeseen tai puida jälkeinpäin mieltä painamaan jäänyttä päivystysvuoroa (Nuorten Palvelu ry 2014, 9–10; Tikkanen, 2012).

Löytäjän koulutukseen sisältyy päivän mittainen kontaktiopetus, case-tehtävä, sekä kaksi chat-harjoituskertaa, kokonaiskestoltaan 16 x 45 minuuttia. 1-2 kouluttajan vetämä koulutuspäivä pitää sisällään opetuksen lisäksi kuvallisen profiilin luomisen IRC-Galleriaan. Kaikki löytäjät saavat profiilit nimellä "Löytäjä_Nimi". Esimerkiksi oma löytäjäprofiilini löytyy nimellä Löytäjä_Teikku. IRC-Gallerian ylläpito antaa uusille Löytäjille oikeudet olla chateissa työntekijänä. Muutoin chat aukeaa osallistujan näkymällä, eikä mahdollista sen hallinnointia (Nuorten Palvelu ry a, 1).

Case-tehtävä tapahtuu IRC-Galleriassa Löytäjän omilla Löytäjätunnuksilla. Kouluttaja, joka on yleensä NettiEtsivä, pohjustaa tehtävän kulun Löytäjäkokelaalle, jonka jälkeen chat avataan harjoittelua varten. Kouluttaja esiintyy chatissä nuorena, nuoren ongelmineen. Harjoittelulla tuleva Löytäjä pääsee kokeilemaan illan kulkua, keskustelua ja sen toimintoja, juttelua nuoren kanssa sekä keskusteluraportin tekoa. Aikaa itse chattiin on varattu noin puoli tuntia. Lopuksi käydään Etsivän kanssa läpi tehtävän kulku, mikä meni hyvin, mitä olisi voinut tehdä toisin ja Löytäjän mahdolliset kysymykset tai muut mieltä painavat asiat. Kokonaisuudessaan case-tehtävään kuluu aikaa noin tunti (mt., 1).

Eräs etsivän nettityön työalustoista ja Löytäjien varsinainen työalusta on IRC-Galleria. Se on Suomessa vuonna 2000 perustettu, nuorille suunnattu virtuaalisen nuorisotilan tyyppinen yhteisöpalvelu, jota käyttää päivittäin yli 60 % 13–17-vuotiaista nuorista. Palvelu perustettiin aluksi IRC-keskusteluohjelmiston kuvagalleriaksi ja tästä juontuu jäänne palvelun nimessä. IRC-Galleria on verkon pitkäikäisimpiä yhteisöpalveluja. Mukaan voi liittyä 12 vuotta täytettyään ja keski-ikä Galleriassa on noin 22 vuotta. IRC-Galleriaan liittyessä luot henkilökohtaisen profiilin, jonka kautta voi jakaa kuvia, kommentoida niitä, liittyä omien intressiesi mukaan ryhmiin eli yhteisöihin ja

keskustella niissä, luoda ja ylläpitää blogia tai päiväkirjaa, keskustella reaaliaikaisesti ystäviesi kanssa tai vaikkapa solmia uusia kavereussuhteita yhteisöjen avulla (Haasio 2011, 154; Joensuu 2007, 30; Matikainen 2008, 46–47).

Nuoret viettävät aikansa IRC-Galleriassa pääasiassa sosiaalisissa toimissa: kanssa-käyminen kavereiden kanssa, Gallerian kuvien katselu ja kommentoiminen ja etsimällä uusia tuttavuuksia. Myös omiin kuviin kommenttien saaminen on oleellisesti motivoivaa IRC-Galleriassa. Kuitenkin näistä tärkeimmäksi nostetaan tapaamiset kavereiden kanssa ja jutteleminen heidän kanssaan (mt., 154; mt., 30; mt., 48).

Nuorten Palvelun, Etsivän nettityön ja Löytäjien asettuminen IRC-Galleriaan on erittäin oikeutettua, luontevaa ja suotavaa. Virtuaalisetkin nuorten tilat ovat nuorisotyöntekijän työalustoja ja heidän läsnäolonsa on myös nuorten toimesta hyväksytty. IRC-Galleriaa valvotaan 20 koulutetun työntekijän voimin. Työ on haastavaa Gallerian yli puolen miljoonan jäsenmäärän, päivittäisten 70 000 kuvan ja 40 000 blogimerkinnän, sekä puolentoista miljoonan kommentin takia. Myös käyttäjä voi osallistua ylläpidollisiin toimiin ilmiantamalla sääntörikkomuksista. IRC-Galleriassa päivystää myös kolme lähipoliisia, ns. Galleriapoliisia. Heidän toimenkuvaansa kuuluu kuitenkin toimia matalan kynnyksen mahdollisuutena ottaa yhteyttä virkamieheen ja vastata käyttäjien kysymyksiin, eikä valvoa Galleriaa (IRC-Galleria).

2.6 Verkkoperustaisen nuorisotyön työhyvinvointi ja etiikka

Verkkonuorisotyö on alati muuttuva, asiakaslähtöinen ja kuormittava työkenttä. Kuormittavuuteen törmää esimerkiksi silloin, kun nuori kohdataan nimettömänä vain hetken aikaa ja etäisesti. Tällöin avun perille saamista ei voi jälkeenpäin tarkistaa ja voimattomuus asiaan vaikuttamisessa saattaa turhauttaa. Alalle ryhdyttäessä onkin tärkeää, että sen heikkoudet ja vahvuudet tunnistetaan ja ilmiannetaan jo koulutusvaiheessa, jotta jälkiseuraamuksilta välttyttäisiin. Yksi tuen muoto on jälkeenpäin asioiden purkaminen. Työntekijä tai vapaaehtoinen pääsee kertaamaan tapahtumia ja tuntemuksiaan, jolloin keskustelulla aikaansaadaan tunne taakan jakamisesta, mah-

dollisuus löytää asiaan uusia näkökulmia sekä ennen kaikkea luo tunteen, ettei ole olotilassaan yksin (Mulari 2011, 122–123).

Edellä mainittua toimintaa kutsutaan työnohjaukseksi. Se on tavoitteellista ja vuorovaikutuksellista toimintaa ohjattavan ja ohjaajan välillä. Työnohjaus tukimuotona on erityisen tärkeä toteuttaa silloin, kun työn kontakteina ovat toiset ihmiset sekä heidän ongelmansa, ja jossa työntekijän tai vapaaehtoistyöntekijän oleellinen työväline on oma persoona. Työnohjuksen kohteena ei ole ihminen, johon kontakti ja auttamissuhde on luotu, vaan vapaaehtoistoimija omine tunteineen ja reaktioineen. Toimiva työnohjaus kasvattaa vapaaehtoistoimijoilla motivaatiota lisäten yhteisöllisyyttä sekä tuetaan samalla kehittymistä ja jaksamista. Samaan aikaan myös vahvistetaan vapaaehtoistyöntekijän roolia ja vastuualuetta, sekä pidetään tehtävien rajaukset selkeänä (Mykkänen-Hänninen 2007, 61).

Etsivässä nettityössä työnohjausta toteuttavat Etsivät ja ohjauksen kohteena toimivat Löytäjät. Jokaisen päivystysvuoron loputtua Löytäjältä kysytään yksilöohjauksena mieleen jääneitä tai painamaan jääneitä asioita, antaen näin mahdollisuus puhua niistä vuorossa olevan Etsivän työntekijän kanssa välittömästi. Keskittymiskykynsä pitämisestä Löytäjä huolehtii itse. Hän varmistaa kotonaan työpisteensä rauhallisuuden karsimalla ylimääräiset häiriötekijät pois, kuten television, tietokoneen ylimääräiset välilehdet ja ikkunat, tiedottaa työrauhan tarpeestaan kanssaeläjilleen ja luo rentouttavan työilmapiirin esimerkiksi teekupin muodossa. Loppukeskustelussa Löytäjällä on oikeus aukoa omia tuntemuksiaan ja Etsivällä on velvollisuus niitä kuunnella. Henkilökohtaisesti Löytäjänä olen ymmärtänyt, että Etsiviin saa ottaa myös jälkeenpäin yhteyttä, mikäli mieltä painamaan jäänyttä asiaa ei pysty käsittelemään yksin tai huomaa jonkin painavan mieltä vasta illalla ajatusten rauhoittuessa.

Verkkoperustainen nuorisotyö kirjoitetun keskustelun välityksellä vaatii tekijältään hyvää keskittymiskykyä. Keskustelussa on pysyttävä mukana, on keskityttävä ajatuksen kanssa lukemaan saatuja viestejä ja tuotettava vastauksia. Rauhallinen ja häiriötön työtila on oleellinen myös vapaaehtoistyöntekijöiden osalta ja sen löytymisestä huolehtii vapaaehtoinen itse. Mikäli vapaaehtoistyö tehdään työnantajan tiloissa, olisi työnantaja velvollinen järjestämään vaadittavat työtilat. Työvälineiden täytyy olla mi-

nimissäänkin ajan tasalla, internetyhteys on oltava asennettuna ja työn suorittamiseen edellytetyt ohjelmat ovat löydyttävä. Vaikka tietokoneen nopea suorituskky tai internetyhteyden nopeus eivät olekaan vaatimus, ovat ne työn sujuvuuden kannalta suositeltuja (Mulari 2011,128).

Nuorille suunnatussa verkkotyössä on omat eettiset periaatteensa, joita myös Etsivä nettityö ja Löytäjät noudattavat ja niistä on apua myös asioiden käsittelemiseen. Yhteydenottajalla on oikeuksia ja velvollisuuksia. Hän voi halutessaan kysyä ja saada tietää, kenelle Nuorten Palvelun ja Etsivän nettityön palvelut ovat kohdennettu, voiko yhteydenoton suorittaa nimettömänä eli anonymisti tai onko palvelu luottamuksellista. Yhteydenottajalla on oikeus saada luotettavaa, turvallista ja oikeudenmukaista palvelua. Hänellä on oikeus myös saada informaatiota palvelusta, sen järjestäjästä, tietosuojasta ja kaikkien tietojen käsittelystä, sekä halutessaan antaa palautetta. Tarvittaessa hänellä on myös oikeus saada palveluohjaus asianmukaisten palveluiden verkostoon. Yhteydenottajan velvollisuus on noudattaa palveluun luotuja sääntöjä (Nuorisoasiainkeskus).

Ohjaajalla on oikeus saada koulutusta ja ohjausta säännöllisesti, oikeus saada tietää voiko palvelussa pysyä anonymisti eli nimettömänä sekä oikeus kieltäytyä asiaankuulumattomasta kohtelusta. Mahdollisen rikoksen tapahtuessa, jos saa tietoonsa rikoksen uhasta tai lastensuojelullisen huolen ilmentyessä, ohjaajalla on oikeus luopua vaitiolovelvollisuudestaan. Tässä tapauksessa on tehtävä ilmoitus myös yhteydenottajalle mikäli mahdollista. Ohjaajalla on velvollisuus puuttua sääntöjenvastaiseen käytökseen, antaa asiakkaalle jakamatonta huomiota, olla käsittelemättä omia huoliaan ja antaa luotettavaa ja relevanttia ohjausta. Hän voi ehdottaa vaihtoehtoja ongelmien selvittämiseksi, mutta ei tee ratkaisuja kenenkään puolesta. Ohjaajalla on velvollisuus pysyä ammatillisena, eikä tuoda asiakassuhteita työajan ulkopuolelle (mt.)

3 NÄKÖKULMA

3.1 Vapaaehtoistyö

Tutkimukseni viitekehyksenä eli näkökulmana on vapaaehtoistyö. Vapaaehtoistyö on kautta Suomen historian ollut tärkeä osa yhteiskunnallista toimintaa. Erityisesti se näytti arvonsa 1990-luvun alussa, jolloin heikko taloustilanne paljasti vapaaehtoistyön toivotuksi voimavaraksi. Vapaaehtoistoiminta perustuu palkattomuuteen, vapaaehtoisuuteen, vastavuoroisuuteen, tasa-arvoon sekä luottamuksellisuuteen. Vapaaehtoistyöntekijä on yhteistyökumppani, joka on vaitiolovelvollinen, puolueeton ja vastuuntuntoinen. Hänellä on oikeus saada tukea ja rohkaisua hallituksilta, organisaatioilta sekä yhdistyksiltä (Yeung 2002, 11–12).

Vapaaehtoiset työpanoksellaan tänäkin päivänä paikkaavat, täydentävät tai jopa korvaavat kokonaan julkisen ja kaupallisen sektorin palveluita. Suomessa puhuttiin ennen vapaaehtoisesta työpanoksesta vapaaehtoissektorina tai nimikkeellä epävirallinen sektori. Nykyään termistö on vakiintunut kolmannelle sektorille sen voittoa tavoittelemattoman ja epävirallisen luonteen vuoksi. Käsitteet kuitenkin muuttuvat nopeasti ja nyt jo modernimmassa keskustelussa vapaaehtoistoiminta on muuttanut takaisin kansalaisyhteiskunnan tasolle. Tällä on painotettu vapaaehtoistoiminnassa nimenomaan osallistumisen ja kansalaisaktiivisuuden piirrettä (mt., 11–12).

Vapaaehtoistyöhön hakeutumista edeltää usein muutos omassa elämässä. Omaan aktiivisuutta ja osallistumista voi pitää vapaaehtoistyöllä yllä, kun henkilö kohtaa elämässään esimerkiksi työttömyyden, eläkkeelle siirtymisen tai osa-aikatyön. Ajankäyttö koko-aikatyössä ja perhe-elämässä voi olla haasteena vapaaehtoistyön aloittamiselle, vaikka kiinnostusta olisikin. Kuitenkin oma kriisinomainen elämänvaihe saattaa olla pakottava tarve ajan löytymiselle ja halu auttaa muita samassa tilanteessa olevia nousee tärkeäksi. Muita motivoivia tekijöitä vapaaehtoistyöhön hakeutumiselle saattaa olla esimerkiksi elämäänsä uuden sisällön kaipaava, sosiaalialan kautta halu auttamistyöhön, opintoja edistämään, uusien kokemusten hakeminen, uusien ihmissuhteiden

den ja yhteisöllisyyden tunteen hakeminen, kansalaisvelvollisuuden tunnistaminen, lähimmäisenrakkaus, halu tehdä hyväntekeväisyystyötä, elämyksenhakuisuus, myönteisen piirteiden leimauttaminen itseensä tai solidaarisuus heikompiosaisia kohtaan (Mykkänen-Hänninen 2007, 22–24).

Vuonna 2009 Tilastokeskuksen teettämän kyselyn mukaan viimeisen kymmenen vuoden aikana on vapaaehtoistoimijoiden osallistuminen pysynyt samana. 29 % 10 vuotta täyttäneistä ihmisistä oli tehnyt tutkimusta edeltäneenä neljän viikon aikana vapaaehtoistyötä. Viimeisen 12 kuukauden aikanakin lähes 40 prosenttia. Tilastokeskuksen mukaan miehet tekivät vapaaehtoistyötä hieman enemmän kuin naiset ja ikäryhmistä keski-ikäiset olivat aktiivisimpia vapaaehtoistyöntekijöitä. Alueelliset erot eivät olleet suuria, mutta Länsi-Suomen maaseutu oli aktiivisin Suomen alue vapaaehtoistyössä (Tilastokeskus).

Suosituin vapaaehtoistyön muoto oli vuonna 2002 urheilu ja liikunta. Peräti kolmasosa vapaaehtoistoimijoista on ilmoittanut tekevänsä vapaaehtoistoimintaa urheiluseurojen ja liikunnan saralla. Vapaaehtoistoimijoista joka neljäs toimii terveys- ja sosiaalialan ja reilu viidesosa lasten ja nuorten parissa vapaaehtoistyössä. Yleisimpiin toimintamuotoihin kuuluu myös uskonnolliset toiminnot, asuinalueen toimikunnat, kulttuuri ja taide sekä kotiseutu- ja asuinalueyhdistykset. Vähiten vapaaehtoistyötä tehdään ihmisoikeus-, ympäristö-, eläin- ja luonnonsuojeluteemojen ympärillä. Vähiten suosittuihin vapaaehtoistoiimiin kuuluvat myös pakolaisiin ja etnisiin yhdistyksiin kuuluvat toimet (Yeung 2002, 26–27).

Motivaatioita ja niiden variaatioita on yhtä monta kuin on vapaaehtoistoimijaakin. Useiden motivaatioiden huomioonottaminen rekrytointivaiheessa on haastavaa, mutta mahdollista. Anne Birgitta Yeungin luoman vapaaehtoistoiminnan mallin mukaan eri motiivit ovat ryhmitelty kokonaisuuksiksi, jotka limittyen luovat erilaisia motivoivia yhdistelmiä (Karreinen, Halonen & Tennilä 2010, 35).

3.2 Vapaaehtoistyön tutkiminen

Vapaaehtoistyössä ja sen tutkimuksissa vapaaehtoistoimijan motivaatio on avainasemassa. Motivaatiota on kuvattu kirjallisuudessa kuvauksena sekä selityksenä teoille ja perustelu tapahtuu sekä ihmiselle itselleen, että ympäristölleen. Psykologiassa motiivi on määritelty ulkoisena tai sisäisenä tekijänä, joka saa ihmisen toimimaan. Motivaatio on haastava tutkimuskohde sen tiedostamisen, tunnistettavuuden, sanoiksi pukemisen ja yhteisen mallin etsimisen johdosta (Yeung 2005, 83–84).

Vapaaehtoistyötä tutkittaessa on kehitetty useita mallinnuksia motivaation osalta. Yeungin tiivistetyn mallin mukaan motivaation voi kartoittaa kuuteen eri tekijään: arvot, ymmärrys, kunnioitus, sosiaalinen, ura ja suojele. Motivaatioiden kartoitustutkimuksia ja sitä koskevaa kirjallisuutta on vähän ja yleensä ne koskettavat tiettyä otantaa, esimerkiksi rajattua ikäryhmää (mt., 88).

Usein kartoituksissa kuitenkin nousee aiheeksi altruismi, toiminta toisten hyväksi eli epäitsekkyyys. Tutkijat ovat eri mieltä siitä, onko vapaaehtoistoiminta altruistisen ihmisen työtä, vai onko jokaisessa vapaaehtoistyössä ja -työntekijällä itsekäs tarkoitus. Voidaanko ajatella, että jokainen motivaatio joka voidaan lokeroida, on epäaltruistinen käytös? Jos vapaaehtoistoimija saa työstään mielihyvää muodossa missä hyvänsä, onko tämä epäaltruistinen toiminta (mt., 88–89)?

Jos vapaaehtoistoimija saa itse määrittää työnsä motiivit, on havaittu kolme pääryhmää: 1) Kehityskeskeiset, 2) Kriisikeskeiset ja 3) Tilannekeskeiset mallit. Taustalla voi olla useita motiiveja ja intressejä, tiedostettuja ja tiedostamattomia, ääneen puhuttuja ja sanomattomia. Motiivi voi olla hyväksytty ja eettisesti perusteltu. Se voi olla jonkin näistä yhdistelmä tai vain yksi kriteeri. Vastavuoroisesti huonoista lähtökohdista alkanut ja kantamattomana motiivina voi olla mm. halu kokeilla, tarvetta kuulua johonkin ryhmään, uteliaisuus, elämyksenhakuisuus, oman statuksen nostamisen tarve tai halu paneutua muiden ongelmiin (Mykkänen-Hänninen 2007, 23–24).

Käytän tutkimuksessani sekundaarisena jaottelumallina aiemmin mainittua Yeungin tiivistettyä kuuden kohdan motivaatiotekijämallia sen yksiselitteisyyden takia ja var-

mistaakseni varsinaisen analysoinnin todenperäisyyden. Vapaaehtoistoimijoiden määrittelemässä jaottelussa on suurempi vaara päätyä kahteen yhtä hyvään jaotteluvaihtoehtoon niiden laajuuden vuoksi. Lisäksi varsinaisen analyysini tulkinnanvaraisuus nostaa tarpeen selkeämmälle jaottelulle. Tarkoitus on toistensa tukeminen, ei kumoaminen.

4 TUTKIMUS JA ANALYSOINTI

Tutkimukseni aihepiirin valintaan on olemassa henkilökohtaisia syitä. Vapaaehtoistyöni Löytäjänä, Nuorten Palvelun Etsivässä nettityössä, on toiminut hyppynä verkkonuorisotyön käytäntöihin ja ammatillisen kokemuksen kartuttamiseen sen saralta. Omien vapaaehtoistyön motiivien ollessa selvillä, mielenkiintoni heräsi kanssani työskentelevien Löytäjien suhteen. Toisinaan kanssani yhtä aikaa oli päivystämässä tutunnäköinen Löytäjä, joskus ihan tuntematon, jota en aikaisemmin ole nähnyt. Halusin kartoittaa, miksi jotkin Löytäjät tekevät päivystyksiä satunnaisesti ja toiset säännöllisemmin. Mitkä ovat näiden erityyppisten työtapojen motivaatiot vai ovatko ne kenties samat. Molemmat ovat ihan yhtä hyväksytyjä tyylejä ja sopivat tekijälleen parhaiten. Halusin ratkaista miltä osin motivaatioiden kautta voisi Etsivä nettityö saavuttaa lisää uusia Löytäjiä. Löytäjien vapaaehtoistyön panos on sille ehdoton ja valtaisa voimavara.

Tutkimukseni suurimpana tavoitteena on löytää yhteisiä motiiveja Löytäjien keskuudesta ja tehdä motiivien perusteella johtopäätöksiä mahdollisimman tuottoisan rekrytoinnin aikaansaamiseksi. Halusin selvittää, mikä herättää mielenkiinnon Löytäjän vapaaehtoistyötä ja koulutusta kohtaan. Etsin yhteneväisyyksiä myös reiteistä, mitä kautta tuleva Löytäjä on kuullut Löytäjätoimesta ja minkä tahon tai organisaation välityksellä on sinne päätenyt. Haluan myös selvittää mikä motivoi Löytäjää tekemään päivystyksiä ja jatkamaan vapaaehtoistyössä Etsivässä nettityössä, vaikka työ on erityisen kuormittavaa.

Yhdistävien tekijöiden ja toistuvien teemojen löydyttyä voin suunnitella Etsivälle nettityölle mahdollisuuksia, uusia ideoita ja perusteltuja työkaluja kohdennettuun rekrytointityöhön. Rekrytoinnin onnistuttua uusien vapaaehtoistoimijoiden hankkiminen ja löytyminen pitäisi olla vaivattomampaa ja ennen kaikkea tuottoisampaa. Onnistuminen tuottaa Etsivään nettityöhön lisää vapaaehtoistoimijoita, jotka ovat motivoituneita ja ovat sitoutuneet pitkällä tähtäimellä.

Odotuksissani tutkimukseni osalta oli myös kehittämisen alueiden sekä puutteiden esille nouseminen. Ongelmien, kehityksen kohteiden, erilaisten tarpeiden ja muutoksen kaipuu ajaa toimintaa toivottuun suuntaan vahvistamalla Etsivän nettityön voimavaroja kehityksen suunnan pysyessä toivotulla suunnalla.

Visualisoin opinnäytetyöni olevan pohja aikaisemmin tutkimattomalle alueelle. Työni jälkeen Löytäjien motivaatioille on asetettu vertailukohde, mikäli vuosien jälkeen sama teema toistuu tutkimuksen kohteena. Tämän päivän tilanne motivaatioiden osalta voi olla eri, mitä vuoden kuluttua. Tämän vuoksi jatkotutkimuksille toivon jalansijaa ja mielenkiintoa. Muiden mahdollisten toiminnan parantamisen tarpeiden ilmaannuttua raportoin myös niistä kehitysosiossa, oli kehittämisen tarve iso tai pieni. Laadullinen tutkimus Yhteisöpedagogin silmin tähtää aina kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin, enkä tee opinnäytetyössäni poikkeusta.

Kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus kiinnittää huomion tutkimuksen tulosten laatu- ja merkityskysymyksiin. Lähtökohtana on holistinen elämän realiteetteihin keskittyminen siten, että saadusta materiaalista voidaan päätellä laadullisia suhteita toisiinsa. Haasteena tämän kaltaisessa tutkimuksessa on todellisuuden jaottelu. Tulosten jakaminen tiettyihin osa-alueisiin ei kerro vielä niiden suhteesta ja vaikutuksista toisiinsa mitenkään. Lisäksi jo opittu tieto sekä tutkijan omat kokemukset ja ajatukset vaikuttavat herkästi tutkimuksen objektiivisuuteen. Tämän takia usein tutkimuksen aikana pyritäänkin etsimään ja löytämään todenperäisiä elementtejä sen sijaan, että todennettaisiin jo olemassa olevia väitteitä (Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 2007, 157).

Tutkimukseni vapaaehtoistyöntekijöiden motiiveista sisältää sekä kvantitatiivisia eli määrällisiä, kuin kvalitatiivisiaakin, laadullisia kysymyksiä. Näitä taipumuksia on vaikea

erottaa toisistaan ja tätäkään tutkimusta olisi ollut mahdoton toteuttaa ilman molempia elementtejä. Toisiansa täydentävä ominaisuus onkin tutkimukseni kannalta tuottoisa katsantotyyli. On oltava tietoisia, kuinka kattavasta laadullisesta ominaisuudesta puhutaan ja kvantitatiivisilla kysymyksillä luodaan pohja kvalitatiivisia kysymyksiä varten. Missään vaiheessa niitä ei aseteta toisiaan vastaan, vaan korkeintaan luodaan kvalitatiivisten määreiden mukaan ryhmiä joita vertailla (mt., 132–133).

4.1 Tutkimusprosessi

Prosessin lähtölaukaus oli Etsivälle Nettityölle sähköpostin muotoilu. Postissa kerroin itsestäni enemmän, intresseistäni Etsivää nettityötä kohtaan sekä toiveistani tuottaa heille opinnäytetyö. Sain vastauspostissa myöntävän vastauksen sekä yhteyshenkilön yhteystiedot. Puhelu yhteyshenkilön kanssa kartoitti ja rajasi aiheen Löytäjiin ja heidän motivaatioihinsa toimia vapaaehtoistyössä Etsivällä Nettityöllä. Sain hahmoteltua minulle asetetuista odotuksista ajatuksen, jonka perusteella asetin työlleni edellä mainittuja tavoitteita. Sovimme lopuksi alustavasta aikataulusta ja työskentelymenetelmistä.

Tutkimusmateriaalin saamiseksi punnitsin menetelmien vaihtoehtoja ja verkossa sijaitsevan kyselyn kehittäminen oli järkevin vaihtoehto. Löytäjien henkilökohtainen haastattelu ei ole mahdollista laajan levittäytymisen ja runsaslukuisuuden vuoksi. Tämän takia Webropol on luonteva ja järkevä tapa toteuttaa kysely. Webropol on verkossa muokattava, tallennettava ja jaettava kyselykaavake, johon muokataan halutut kysymykset, ulkoasu sekä vastaanottajat vapaasti. Webropolissa on mahdollista myös kerätä ilmoittautumisia ja palautteita, koota kyselyistä raportteja, arviointeja ja analyysejä, sekä luoda analyyysien perusteella ennusteita tulevista (Webropol).

Mietin kysymyksiä, joihin toivoin Löytäjiltä vastausta ja halusin laajan, koko Löytäjäkokemuksen käsittävän kysymysskaalan. Mistä on kuultu ensimmäistä kertaa Löytäjistä ja sen vapaaehtoistyön muodosta, aina tämänhetkiseen tilanteeseen saakka, oli Löytäjä sitten entinen tai vielä toiminnassa mukana. Kaikki vastaukset olivat tärkeitä. Loin tekstieditorilla kyselystä rautalankaversiion, jonka Etsivä Nettityö hyväksyi.

Tein verkkoon kyselysivustolle koulutunnukset ja tein kyselyn raakaversion mukaan. Muokkasin kyselyn ulkonäön vastaamaan Etsivän Nettityön imagoa ja värimaailmaa logolla ja sopivalla fontilla (Liite 2). Loin kyselyyn kaksi testivastausmahdollisuutta ja ilmoitin tästä mahdollisuudesta Etsiville sähköpostitse. Tiesin Etsivässä nettityössä olevan sillä viikolla olevan 2 työntekijää paikalla. Testivastaaminen antaa mahdollisuuden kokeilla kyselyn toimivuutta ilman vastausten jäämistä järjestelmän muistiin.

Kutsu Webropol-kyselyyn toimitettiin sähköpostitse Etsivän nettityön toimesta 30 Löytäjälle 12.3.2014. Vähäisen osallistujamäärän takia postitettiin muistutusviesti 25.3.2014. Aikaa jatkettiin edelleen 27.3.2014 viikon loppuun saakka yhä osallistujamäärän ollessa alhainen. Kaiken kaikkiaan vastauksia kyselyyn saatiin 9 kappaletta koko tuona aikana. Syitä vähäiseen osallistujamäärään en osaa varmuudella sanoa ja syitä saattaa olla useampikin. Kyselyitä saattaa olla nykyään liikaa ja joka aiheesta, hukkuiko kutsusähköposti muun postin sekaan, ei ollut motivaatiota vastata tai yksinkertaisesti aihe ei kiinnostanut. Tämän kohtalon olisi voinut välttää tai ainakin lieventää keksimällä vastaajille esimerkiksi jonkin palkinnon.

Laadullisten kysymysten luominen on haaste. Miten saada muotoiltua kysymys siten, että jokin punainen lanka ja yhteinen piirre saadaan houkuteltua esiin. Lopullinen tuotos tyydytti ohjaajani sekä muitakin Etsiviä. Aineisto on kerätty kyselyllä noin kolmen viikon aikana ja siihen vastaaminen oli vapaaehtoista. Kyselykaavakkeessa oli tiedustelussa ensin Löytäjän perustiedot: ikä, sukupuoli, asuinlääni, onko Löytäjä vielä toiminnassa mukana vai jo lopettanut, Löytäjänä toimimisen aloituskanava, Löytäjätoiminnan aloitusvuosi sekä mahdollinen lopetusvuosi sekä Löytäjän oma arvio päivystyskerroista.

Avoimilla kysymyksillä tiedustelin mistä Löytäjä on kuullut tästä vapaaehtoistyön muodosta, mikä sai siinä kiinnostumisen heräämään, mikä sai lähtemään mukaan koulutuspäivään, mikä ajoi tekemään päivystyksiä, miksi on aikanaan lopettanut Löytäjänä toimimisen tai mikä pitää yhä mukana toiminnassa ja mitkä ovat yleiset mielikuvat Löytäjän päivystystyöstä. Lopuksi jätin tilaa vapaalle sanalle sekä mahdollista palautetta kyselystä.

4.3 Tutkimuksen analysointi

Saadut vastaukset ovat rehellisiä vapaaehtoistoimijan omakohtaisia kokemuksia, joista ydin ja pääsanoma ovat havaittavissa. Aineiston kokoaminen tapahtui järjestämällä Word:illä kunkin kysymyksen alle kaikki saadut vastaukset siten, ettei niistä pysty päättämään vastaajan perustietoja. Pyrin myös pitämään vastaukset erillään toisistaan siten, ettei niistä pystyisi päättämään, mitkä ovat saman henkilön kirjoittamia esimerkiksi kirjoitustyylin perusteella. Käytännössä tämä tarkoittaa vastausten sekoittamista jokaisessa aihealueessa. Ensimmäisenä Webropoliin vastaamaan ehtinyt olisi myös jokaisen aihealueen ensimmäisenä ilman vastausten sekoittamista.

Tutkimukseni analyysimenetelmänä käytän Giorgin nelivaiheista fenomenologista analyysiä. Koska vapaaehtoisuuden tutkimiseen ei ole kehitetty varsinaista tutkimusmenetelmää, valitsin tämän menetelmän sen kokemuksellisen, kuvailevan ja ennakkokäsityksettömän lähestymistavan perusteella. Lisäksi tässä analyysimenetelmässä ei aineiston laajuudella ole merkitystä, kun sen analysointi perustuu laadulliseen, aineistolähtöiseen, ei-testaavaan tutkimusotteeseen (Yeung 2005, 90–91).

Fenomenologisen analyysimallin ensimmäisessä vaiheessa aineiston kokoamisen jälkeen aloitetaan todellinen analyysivaihe. Tarkastelin aineiston läpi ja vielä tässä vaiheessa läpiluvulla pyritään sen kokonaisvaltaiseen päälliseen hahmotukseen. Toisella lukukerralla keskityin yksityiskohtaisemmin hakien yhteneväisiä teemoja ja punaisia lankoja (mt., 92-93).

Fenomenologisen analyysimallin mukaan toisessa vaiheessa keskitytään yksiköiden erittelemiseen. Tähän käytetään kaksi lukukierrosta ja pääpaino analysoinnilla on vapaaehtoistoimijoiden motivaatioiden kohdalla, vaikka aineiston laajuus onkin monipuolisempi. Vaiheen mukaan käytin aineiston kolmannella ja neljännellä lukukerralla työkaluhahmotelmana analyysin aiheellisten yksiköiden alleviivaamisen (mt.,93-94).

Aineiston viidennellä lukukierroksella alleviivattuja osioita otsikoidaan. Merkitsin jokaisen vastauksen viereen sen avainsanat, yleisten merkityksien yksiköiksi, esimerkiksi ”Ura, auttaminen.” Mikäli vastaus kosketi Löytäjän motivaatioita, otsikoin avain-

sanat viitekehykseni Yeungin kuusikohtaisen kartoituksen mukaan. Viimeisellä kuudennella lukukierroksella otsikoiden merkitys tarkastetaan, ja poimitaan löydetty merkitysyksiköt sellaisenaan, vaikka moni löydetty motiivit olisivatkin synonyymejä keskenään. Yhdeksän vastaajan vapaaehtoistyön motiiveja käsittelevistä kysymyksistä sain koottua 38 merkitysyksikköä (mt.,94-95).

Kolmannessa fenomenologisessa analyysivaiheessa aineisto käydään vielä läpi merkitysyksiköiden osalta ja myös muistiinpanot tutkitaan huolellisesti. Merkitysyksiköistä pyritään muodostamaan yhteisiä ääripäiden ulottuvuuksia, joihin kaikki yksiköt voidaan sijoittaa. Esimerkiksi: antaminen – saaminen, etäisyys – läheisyys. Koska jo aiemmin olin päättänyt käyttämään Yeungin kuusikohtaista mallia vapaaehtoistyön motiiveista, en työvaiheen mukaisesti pelkästään kehittänyt aineiston pohjalta ulottuvuusyhenteitä, vaan sovitin merkitysyksiköt myös suoraan Yeungin malliin. Kehittämäni ulottuvuudet ovat: saaminen – antaminen, pakko – oma halu, työ – vapaa-aika ja toimiminen – ajattelu. Lopuksi ulottuvuuksien toimiminen testataan, voiko jokainen motiivielementti sijoittaa ulottuvuuden ääripäihin tai jonnekin niiden väli- maastoon (mt., 95).

Neljännessä fenomenologisen analyysin vaiheessa jokainen motiivielementti eli merkitysyksikkö sijoitetaan teemojen ulottuvuusasteikkoon. Tämä luokittelun vaihe on paljolti tulkinnanvarainen ja jokainen tutkija saisi todennäköisesti asteikostaan erinäköisiä omien johtopäätöstensä perusteella. Sen vuoksi en esittele omaa varsinaista asteikkoani, vaan ilmaisen niiden ulottuvuudet merkitysyksiköineen (mt., 96).

Saaminen – Antaminen

Kokemus, apu, oleminen hyödyksi, muutama tunti omaa aikaa, itselle sopii, tärkeys, tuntuu hyvältä auttaa.

Pakko – Oma halu

Halu auttaa, halu kuulla lisää, pakko, halu oppia, into, hyvä tehdä vapaaehtoistyötä, halu kuunnella nuorta.

Työ – Vapaa-aika

Työskentely, CV-merkintä, tutustuminen työhön, kuuluu alaan, opinnot, ammatti, työ kotona, erilainen työ, etänä, osana opintoja, pystyy hyödyntämään, ammatillinen näkemys.

Toimiminen – Ajattelu

Auttaminen, toiminta, tukeminen, sijainti lähellä, kiinnostaa, uusi asia, hyvä ajankoh-
ta, laatu kiinnostaa, sisältö kiinnostaa, mielenkiintoista, nuoren kohtaaminen.

5 TUTKIMUSTULOKSET

5.1 Löytäjien yleistiedot

Löytäjien identiteetillä ei tutkimuksen kannalta ollut merkitystä. Kuitenkin vertailua varten halusin tietooni vähintään sukupuolen, iän sekä asuinläänin. Halusin selvittää millainen perus-vapaaehtoistyöntekijä Etsivässä nettityössä on. Yleistietoja koskeviin kysymyksiin vastasi kaikki 9 kyselyyn vastannutta henkilöä. Karkeasti voidaan ajatella vastaajien edustavan vajaata kolmasosaa Löytäjien kokonaisvahvuudesta.

Vastanneista Löytäjistä suurin osa oli nuoria aikuisia naisia. Kahdeksan yhdeksästä oli naisia, alle 25 vuotiaita kuusi kappaletta ja 26–35 vuotiaita kolme kappaletta. Vaikka vaihtelua ikä- ja sukupuolijakaumaan toivoin laajemmin, on yhdenkin miehen osanotto kiitettävä asia. Lisäksi vähintään yhden vanhempaa ikäryhmää edustavan henkilön osallistuminen olisi ollut toivottavaa, jotta eri ikäluokkien mielipiteitä, kokemuksia ja näkemyksiä olisi päässyt ottamaan huomioon.

Vastaajien maantieteellinen jakauma keskittyi kolmeen Etelä-Suomen lääniläiseen ja kuuteen Itä-Suomen asukkaaseen. Suomen väestötiheyden huomioon ottaen tämä oli odotettavissa. Vastanneista seitsemän yhdeksästä oli yhä mukana toiminnassa, kahden ollen jo poistunut päivystystoiminnasta.

Kyselyn kautta saadut tulokset poikkeavat suuresti Tilastokeskuksen vastaavista. Siinä missä vapaaehtoistyö on yleensä keski-ikäisten miesten toimi, on vastaava ja-kauma verkkonuorisotyössä nuorten naisten harteilla. Naisten aktiivisuutta verkkonuorisotyössä voi vain arvailla, koska vertailukohtaa ei ollut. Ehkä perusnaiseuteen kuuluva hoivavietti työntää auttamaan toisia ihmisiä tai sosiaalialan opinnot vaativat vapaaehtoistyötä auttamisen parissa. En kuitenkaan uskalla alkaa seksistiseen ajattelutyyliin, vaan unohdan sukupuolen ja motivaatioiden vertailemisen kokonaan. Tämä oli myös käytännössä mahdotonta, koska henkilökohtaiset vastaukset ja sukupuoli eivät ole mahdollista yhdistää samaan henkilöön.

Vaikka Länsi-Suomi on aktiivisin yleisesti vapaaehtoistyössä, ei tähän kyselyyn vastanneista ollut kukaan kyseiseltä alueelta. Uskon tämän johtuvan vapaaehtoistöiden erilaisista luonteista. Länsi-Suomen maaseutu on tottunut ns. naapuriapuun ja maataloustöitä tehdään yhdessä talkoo -periaatteella, kun taas verkon mahdollisuudet vapaaehtoistyön rajapintana keskittyvät teollisempiin maanosiin.

5.2 Vapaaehtoistyön aloittaminen ja päivystyskerrat

Vapaaehtoistyöhön päätyy ihmisiä eri reittejä. Idea aloituskanavan lisäämiseen kyselyyn tuli yhteyshenkilöni kautta. Kanava on oleellinen tieto rekrytointia ajatellen, joten lisäys oli tarpeeseen. Valtaosa Löytäjistä, seitsemän yhdeksästä on aloittanut toimintansa vapaaehtoistoimijana. Myöhemmin kaipasin lisätarkennusta kysymykseen. Vapaaehtoistyöhön päädytään montaakin eri reittiä, eikä vapaaehtoistyön aloittaminen suoraan Etsivässä Nettityössä ole itsestään selvää. On olemassa järjestöjä, jotka välittävät vapaaehtoisia toimijoita sinne missä on tarvetta, tai vapaaehtoinen voi olla päätenyt Etsivän työn hankkeeseen esimerkiksi Verkkonuorisotyön valtakunnallisen kehittämiskeskuksen tai jonkin muun nuorisoalan järjestön kautta.

Jälkipuinnissa ymmärsin mahdollisuuden sähköpostin tai puhelinnumeron jättämiseen kyselyyn niiden kohdalla, jotka olisivat olleet halukkaita tarkentamaan vastauksiaan tai suostuisivat lisähaastatteluun. Tämänkaltaisissa tilanteissa lisätiedon pyytäminen olisi ollut paikallaan. Halutessaan kyselyyn olisi voinut osallistua täysin ano-

nyymisti, eikä yhteystietojen jättäminen olisi ollut pakollista. Kuitenkaan lopulliseen tuotokseen kenenkään nimiä tai muitakaan tunnistetietoja ei olisi päätyntä.

Kaksi vastanneista on aloittanut harjoittelijana tai osana opintojaan. Toinen heistä on aloittanut vapaaehtoistyön Savonia ammattikorkeakoulun sairaanhoitajakoulutuksen kautta. Harjoittelun osalta olisin kaivannut tarkennusta kysymyksenasetteluun, kuten mitä kautta harjoittelu on tapahtunut. Tämän mahdollistamiseksi olisi kysymystä pitänyt laajentaa myös harjoittelun osalta ja liittää perään kirjoituskenttä tarkennusta varten. Kuten esimerkiksi: ”Harjoittelijana, missä?”. Työharjoittelu on mahdollista toteuttaa myös työvoimapoliittisena ratkaisuna eikä aina ole sidoksissa opintoihin.

Löytäjien aloitus- ja lopetusvuoden kysyminen oli mielestäni oleellista kokemusvertaailua silmällä pitäen. Vaikka mielipiteitä muodostuu jo lyhyenkin kokemuksen perusteella, oletan pidemmän kokemuksen omaavilta löytyvän varmemmin kokemusperäisiä mielipiteitä.

Kukaan vastanneista ei ole ollut mukana Löytäjätoiminnasta alusta, vuodesta 2010 saakka. Suurin osa vastaajista on liittynyt toimintaan vuosien 2012–2013 aikana ja kaksi on aloittanut vuonna 2011. Voidaan siis turvallisesti todeta, että vastaajista kaksi kolmasosalla on vähintään kahden vuoden kokemus Löytäjänä olosta, nuorimillakin noin vuoden kokemus mukanaolosta. Kokemuksesta ei voi puhua vielä tässä kohtaa, tietämättä päivystyskertojen määrää. Vuonna 2013 Löytäjän toiminnasta on vetäytynyt kaksi vapaaehtoista, loput seitsemän ovat yhä mukana toiminnassa.

Löytäjän omassa arviossa päivystysten määrästä halusin havainnoida Löytäjien kokemusta toimesta. Omaan arvioon perustuva luku on kutakuinkin luotettava. Halusin tämän kysymyksen mahdollistavan kokemuksen ja päivystyskertojen vertailun. Vastanneista yhdeksästä löytyi kaksi veteraania, yli 15 kerran päivystysvuorolla. Neljä vastanneista on tehnyt 1-5 päivystysvuoroa, yksi 6-10 kertaa, yksi 11–15 kertaa ja yksi ei ole ehtinyt tehdä vielä yhtään vuoroa.

Luvuista päättelämällä voisi olettaa, että kaksi veteraaniksi tunnustautunutta eli vuonna 2011 aloittanutta konkaria, olisivat yli 15 kertaa päivystyksiä tehneitä Löytä-

jiä, mutta näin ei välttämättä ole. Takana saattaa olla myös innokas Löytäjä, joka on ilmoittautunut ja suorittanut useita päivystyksiä lyhyelläkin aikavälillä. Yksi vastanneista ei ole tehnyt yhtään päivystyskertaa. Hän saattaa olla Löytäjä, joka on todennut toimen olevan hänelle väärä valinta ja lopettanut saman tien. Hän saattaa olla aloittanut vuoden 2013 lopussa eikä ole vielä vuoden 2014 aikana ehtinyt tehdä päivystyksiä. Vuoden 2014 keväällä Etsivä nettityö on saanut opiskelijoita työharjoitteluun, joten Löytäjät ovat saaneet keskittyä muihin asioihin.

5.3 Tie Löytäjäksi

Tieto Löytäjän vapaaehtoistyöstä on joskus eri mitä työn aloituskanava. Vaikka ensi-
kontakti Löytäjiin ja Etsivään Nettityöhön olisikin esimerkiksi verkkosivujen kautta, saattaa reitti Löytäjäksi päätymiseen olla toinen. Tietoisuus Löytäjän toimesta saattaa muhia ajatuksissa vuosia, kunnes paremman elämäntilanteen tai ajankäyttö mahdollistaa vapaaehtoistyön aloittamisen. Tällöin aloittamiskanava voi kulkea suoraan Etsivän Nettityön kautta vapaaehtoistoimijana tai esimerkiksi vapaaehtoistoimijoiden järjestön kautta. Löytäjäksi saattaa päätyä myös harjoittelun tai opintojen kautta.

Tähän kysymykseen vastasivat kaikki yhdeksän Löytäjää. Kuusi vastaajista on kuulut
ensi kertaa Löytäjän vapaaehtoistyöstä koulutuksen kautta. Opinahjosta saatu informaatio on herättänyt mielenkiinnon vapaaehtoistyöhön riittävästi. Yksi ilmoittaa Löytäjätoimen tulleen tutuksi työn kautta. Kaksi kertoo löytäneensä tietoa verkosta, toinen sattumalta ja toinen totesi nähneensä ensin mainoksen tai maininnan koulun postituksissa. Yksi vastaajista kertoo lähteen olevan Nuorten Palvelu, mutta jää avoimeksi tarkoitetaanko tällä esimerkiksi verkkosivuja vai yhdistystä itseään. Kysymystä olisi voinut tarkentaa epäselvyyksien välttämiseksi. Tällä tavoin muun muassa ovat Löytäjät vastanneet: "Satuin eksymään Etsivän Nettityön sivuille." "Luokkamme Tutoropettajan kautta sähköpostilla."

"Mikä kiinnosti hakeutua Löytäjäksi" -kysymys vastauksineen kiinnosti minua erityisesti. Henkilökohtaiset kiinnostukset ja motiivit ovat merkittävässä asemassa vapaaehtoistyöhön ryhtyessä ja halusin löytää jonkin tai joitakin yhteisiä piirteitä näitä

intressejä tutkittaessa. Viitekehyksessäni myös ymmärsin motiivin olevan mutkikas tutkittava. Tästä syystä kiinnosti tutkimuksen kannalta vastausten muotoilu, ovatko Löytäjät osanneet havainnoida motivaationsa ja kysyneet tuottamaan sen kirjalliseen muotoon.

Tähän kysymykseen vastasivat kaikki yhdeksän kyselyyn osallistunutta Löytäjää. Suurin osa vastaajista on osannut kertoa enemmän kuin yhden asian mikä kiinnostuksen Löytäjän vapaaehtoistyöhön herätti. Viisi yhdeksästä on kertonut syyksi auttamisen halun ja heistä kaksi vain ja ainoastaan tämän syyksi. Neljä on ilmoittanut hakevansa myös työkokemusta ja yksi muuta kokemuksellista sisältöä elämäänsä. Kaksi on kertonut Löytäjän vapaaehtoistyön joustavuuden olevan syy mielenkiinnon heräämiseen. Halu auttaa on siis suurin motivoiva tekijä ja heti seuraavana uraan liittyvät motivaatiot. Nämä yhdessä luovat vapaaehtoistoimijalle ammatillisesti ja henkilökohtaisesti mieluisan yhdistelmän. Kaksi esimerkkiä vastauksista: ”Nuorten auttaminen + mielenterveystyö”, ”Opiskelin nuorisoalaa. Ja olen kiinnostunut vapaaehtoistyöstä, koska on mukava tietää ja tuntea olevansa avuksi ja hyödyksi.”

Yeungin mallin vapaaehtoistyön motivaatioista mukaan, suurin osa vastanneista kuuluu suojele -motivaatioon, viidellä vastauksella. Neljä vastanneista kertoo myös motivaatioista uran olevan iso syy vapaaehtoistyöstä kiinnostumiseen. Fenomenologiassa analyysimallissa teemojen ulottuvuusasteikosta nousivat Työ – Vapaa-aika ja Pakko – Oma halu suurimmiksi ulottuvuuksiksi. Analyysit tukevat vahvasti toisiaan.

5.4 Koulutuksen ja päivystysten motivaatiot

Pohjana tälle kysymykselle pidin motivaatiota kouluttautua Löytäjäksi. Onko kenties koulutuspäivä pakollinen paha tai onko siihen varsinaista mielenkiintoa olemassa. Tavoitteena oli myös aukoa koulutuksesta tullut mahdolliset negatiiviset odotukset tai jälkeinpäin nousseet mielipiteet. Tähän vastasi kahdeksan Löytäjää, joista viisi ilmoitti motiivikseen mielenkiinnon. Kaksi mainitsi koulutuspäivän liittämisestä opintoihin ja kaksi kertoi syyn koulutuspäivään olevan puhdas pakollinen toimi. Lisäksi yksi

kertoi sijainnin olevan sopivan lähellä. ”Läheinen sijainti ja kiinnostava sisältö.”, ”Se kuului osana opintoihin, joka oli harjoittelun suorittamisen kannalta pakollista.”

Tämän kysymyksen kohdalla koin ongelmallisimmaksi jaotella vastaukset Yeungin mallin mukaan. Esimerkiksi, onko sijainti motivaationa arvo, ymmärrys vai kunnioitus? Päädyin lokeroimaan sen arvoksi, koska sijainti saattaa kuulua Löytäjän henkilökohtaisiin arvoihin helppouden ja saatavuuden kautta.

Arvo-motiiveja kaiken kaikkiaan vastauksista löytyi neljä kappaletta. Lisäksi motiiveista kaksi lokeroidaan kunnioituksen alle sekä kaksi motiivia urasta. ”Mahdollisuus liittää vapaaehtoistyö osaksi opintoja”. Fenomenologisessa analyysissä ulottuvuusteikoista nousi esiin kolme ulottuvuutta: Pakko – Oma halu, Työ – Vapaa-aika sekä Toimiminen – Ajattelu. Motiivielementtien asettaminen asteikkoon oli osin helpompaa kuin Yeungin malliin. Olin tyytyväinen koulutuksen herättäneen mielenkiinnon vuoksi. Tuleva Löytäjä haluaa tietää, kuulla ja oppia enemmän, jotta tulisi hyväksi vapaaehtoistoimijaksi. Koulutus nähdään henkilökohtaisena arvona joka halutaan suorittaa.

”Mikä sai sinut tekemään päivystyksiä IRC-Galleriassa?” Tähän kysymykseen oli vastannut kahdeksan Löytäjää. Löytäjä pystyy itse määrittelemään päivystyskertojen tiheyden. Vaikka päivystysvuorot olisivatkin harvoin, pitää löytäjällä olla jokin ajava tekijä, joka saa Löytäjän palaamaan ja tekemään vuoroja. Tämän tekijän ilmaisu oli haastatelluille Löytäjille vaivatonta ja motivoivia tekijöitä löytyi useampikin. Laaja tarjonta motivaatioissa loi myös ongelmia lokeroinnille.

Yeungin mallin mukaan löytyi arvo-motiivia kolme vastausta, suojelumotiivia niin ikään kolme, kaksi kunnioitukseen sopivaa sekä yksi uraan viittaava. Eräs vastauksista oli sellainen jota ei pystynyt lokeroimaan mihinkään: ”Lähinnä se, että Löytäjä-toimintaa tehdään nimenomaan siellä.” Vastaukset saatuaani ymmärsin, että tässäkin kysymyksessä olisi ollut tarvetta tarkennukseen. Kun kyseisessä vastauksessa oli painotettu kysymyksen IRC-Gallerian osuuteen, oikea kysymyksen paino olisi ollut päivystysten kohdalla. Mikä on siis motivoinut päivystyksiin?

Ensimmäistä ja ainoaa kertaa vastauksissa myös mainitaan kansalaisvastuu: ”jotain vapaaehtoistyötä olisi hyvä tehdä.” Olin hämmästynyt ettei useampi Löytäjä kokenut vapaaehtoistyön kansalaisvastuulliseksi toimeksi. Tosin tässä voidaan spekuloida aiemmin mainittua motiivien tunnistettavuuden haastavuutta, oliko kenties vapaaehtoisten vaikea ajatella motiivia yhteiskunnallisella tasolla, kun kysymyksissä liikutaan henkilökohtaisella tasolla.

Fenomenologinen analyysimalli pätee tässä kysymyksessä Saaminen – Antaminen, Pakko – Oma halu sekä Työ – Vapaa-aika osalta. Yksi Löytäjä mainitsee saamisen ulottuvuuden ääripäänä seuraavassa muodossa: ”Minusta tuntuu hyvältä päivystysten jälkeen, kun olen jutellut nuorien kanssa.” Löytäjä on siis selvästi itse ollut myös saavana osapuolena ja vastaanottanut hyvää mieltä päivystysiltojen jälkeen. Samoilla linjoilla, mutta Pakko – Oma halu ulottuvuudessa on eräs vastaus: ”Pian huomasin miten tärkeää nuorille keskustelu hetki oli ja se toi intoa päivystysten tekoon.” Työstä saatu palaute siis motivoi Löytäjää toimimaan, oma halu tehdä päivystyksiä vapaaehtoistyönä kasvoi. Motivaatiot liikkuivat siis henkilökohtaisissa arvoissa, sitä myöten omassa halussa tehdä vapaaehtoistyötä ja tarpeessa auttaa.

5.5 Tämän päivän tilanne

Joskus motivaatio vapaaehtoistyön aloittamiseen on eri kuin sen jatkamiseen. Tällä kysymyksellä halusin kartoittaa, onko motivaation luonne muuttunut päivystyskertojen myötä. Yleisin vapaaehtoistyön lopettamisen syy on ajanpuute. Usein sen tilalle nousee jokin syy, joka sivuuttaa vapaaehtoistyön ja saa harkitsemaan sen lopettamista. Vaaroja vapaaehtoisen työntekijän motivaation loppumiselle on useita, eikä niitä aina voi ennakoida. Vapaaehtoisen työtä pitää arvostaa ja sanoa se myös ääneen, ajoittainen kiitos ja huomiointi hyvästä työstä ovat palkitsevia (Karreinen ym. 2010, 57–58).

Oikeantyyppinen ohjaaminen on myös avainasemassa. Liika kontrollointi voi tuntua ahdistavalta ja tehdä työstä epämiellyttävän, kun taas liian vähäinen tuki voi saada aikaan tunteen yksinjämisestä. Turhan tai päällekkäisen työn teettäminen on kohta-

lokasta ja syö vapaaehtoistyöntekijän motivaatiota. Joskus myös yksinkertainen kylästyminen saattaa ajaa vapaaehtoisen lopettamaan. Tämän ehkäisemiseksi tehtävien muuttaminen, vastuun vaihtelu ja tehtävien kierrättäminen olisi apuna. Joskus syy lopettamiseen saattaa löytyä yhdistyksen sisäisistä ongelmista, joihin kukaan ei ole puuttunut. Avoin keskustelu tai jopa ulkopuolinen apu saattaa olla ainoa keino rauhan palauttamiseen (mt., 58–59).

Kysymykseen vastasi kahdeksan Löytäjää. Kaksi heistä on siis jo lopettaneita vapaaehtoistoimijoita. Molemmat heistä vastaavat uran tulleen vapaaehtoistoimen edelle ja he ovat siirtyneet kokoaikatyöhön ja toinen heistä vuorotyöhön. Vaikka Löytäjien päivystysvuorot ovatkin iltaisin, uskon päivätyön olevan niin kuormittavaa jo yksinään, ettei iltamyöhään valvominen päivystysten takia tunnu hyvältä idealta. Vuorotöissä saattaa jopa konkreettinen työvuoro tulla vastaan ja estää vapaaehtoistyön iltaisin. Lisäksi Löytäjänä toimiminen on yksinäänkin joskus henkisiä voimavaroja vaativa toimi ja kuormittaa jo ilman työstä aiheutuvaa stressiä. Vastanneista yksi ilmoittaa myös vähentäneensä huomattavasti päivystysvuoroja, koska on aloittanut päivätyön.

Vastaajista viisi ilmoittaa motivaatioita jatkamiselle. Kolmessa vastauksessa mainitaan Yeungin mallin mukaan suojelu -motivaatio, kahdessa vastauksessa löytyy arvot ja yhdessä ymmärrys. Tässä vastauksessa löytyy kaikki kolme havaittua kohtaa.

”Mukana toiminnassa, koska olen aidosti kiinnostunut kuuntelemaan ja kohtaamaan nuoria sekä auttamaan askarruttavissa tilanteissa parhaani mukaan. Välillä on ollut ihan mukava juttu kun chattiin osallistunut nuori on sanonut, että mieltä on helpottanut kun on saanut jollekin kertoa tilanteestaan, mikä se on sitten ollutkaan.”

Fenomenologisessa analyysissä Saaminen – Antaminen ulottuvuus on vahvana tässä kysymysosiossa. Auttaminen on mainittu useimmin ja Työ – Vapaa-aika ulottuvuuden uraan ja työn tärkeyteen liittyvät seikat kolmesti. Yksi vastaajista myöntää motiivin olevan yhä sama mitä aloituksessakin; halu auttaa ja kuunnella. Tähän väliin on mainittava, että yksi vastaajista on kaikkiiin motivaatiota koskeviin kysymyksiin vastannut samoin: ”Työ jota voi tehdä kotona, muutaman tunnin, silloin kuin itselle sopii.” Itsenäisyys ja joustavuus ovat varmasti vahvoja motivaatioita ja toimivat jokaisessa motivaatiota koskevissa kysymyksessä.

5.6 Ajatuksia ja muuta palautetta

Tähän kysymykseen hain yleistä mielipidettä Löytäjäpäivystyksistä sekä muuta palautetta, jonka haluaisi jakaa. Odotuksien mukaan, Löytäjän tärkeys nousi useassa vastauksessa esille ja toiminta sai paljon positiivista palautetta. Samalla odotin tulisi-ko negatiivista mainintaa, jotta mahdollisia kehittämisen kohteita nousisi esiin.

Vastauksia tähän kysymykseen tuli kahdeksan, joista yksikään ei ollut puhtaasti negatiivinen. Vastauksista poimittuja: huippuja, todella tärkeää työtä, ok juttu, erinomaista ja tarpeellista, tärkeää nuorille, hyvä asia, mahdollisuus tavoittaa luotettava aikuinen, hyödyllistä, voi auttaa, nykyaikainen, mahtava, mukavaa puuhaa. Negatiivisina asioina mainittiin seuraavasti: ”harmittaa lyhyt aika kun nuori alkaa yhdeksän aikoihin tulemaan koneelle ja jonoa syntyy paljon” ja ”harmittaa kun on niin rankkoja ongelmia joillakin”.

Odotinkin, että Löytäjän työn kuormittavuudesta tulisi tässä kohtaa maininta, mutta ihmeekseni se mainittiin vastauksissa vain kerran. Jokainen Löytäjä koulutetaan ja varotetaan työn kuormittavuudesta ja jokainen Löytäjä on tiennyt mihin on ryhtynyt päivystyksiä tehdessään, joten ehkä päivänselvyyttä ei haluttu tuoda esille. Yksi varsinainen kehittämisen aluekin nousi esiin.

Muuta palautetta Löytäjiltä oli avoin kysymys, johon vapaaehtoistoimija pääsi kerto-
maan vapaasti ajatuksiaan Löytäjän vapaaehtoistyöstä, kertomaan kokemuksiaan Löytäjätoimesta, antamaan palautetta Löytäjän koulutuksesta tai vapaaehtoistyöstä, jättää omia huomioita tai muuta mainittavaa, tai jättämään vain terveisiä Etsiville.

Tähän oli vastannut viisi Löytäjää ja sanomaa löytyi sekä positiivista että negatiivista. Eräässä palautteessa on mainittu Löytäjien informoinnin olevan puutteellista, koska päivystysten ajankohdat ja työntekijät vaihtuvat, eikä niistä tiedoteta Löytäjille tarpeeksi. Toinen kertoo tehneensä päivystysvuoron viimeksi lokakuussa ja sen jälkeen ei ole kuulunut mitään. Eli kommunikaation puutetta tässäkin kohdassa. Neljä mainitsee työn olevan tärkeää, hyvää, huikeaa, voimauttavaa ja palkitsevaa. Kaksi vastanneista lähettää terveisiä Etsiville. ”Jatkakaa hyvää työtä”.

5.7 Tulkinta ja yhteenveto

Vapaaehtoistyö ja sen tekijän motivaatio kulkevat käsi kädessä. Tutkimus osoitti motivaatioita olevan useaa eri lajia ja niitä voidaan lokeroida eri tavoin. Kuitenkin jokaisessa motivaatiota koskevissa kysymyksissä auttamisen halu on toistuva tekijä. Työn tärkeys on myös pitkin tutkimustani toistuva teema. Löytäjän toimi koetaan tärkeänä, tarpeellisenä ja hyödyllisenä nuorille olla olemassa. Suurin osa Löytäjistä on saanut ensitietonsa Löytäjätoimesta opintojen kautta ja seuraavaksi tieto on löydetty netistä. Koulujen kanssa tehtyä yhteistyötä kannattaa siis jatkaa. Kannattaa myös laajentaa jo olemassa olevaa koulujen verkostoa, ja hyödyntää jo listoilla olevia Löytäjiä, jotka voisivat levittää Löytäjän toiminnasta sanaa.

Työkokemus tai vapaaehtoistoimen opinnollistaminen on motivaatioista eräs useimmin mainittu. Opintojen ohessa vapaaehtoistyötä tekevä ei ole uusi tuttavuus ja merkintä CV:ssä vapaaehtoistoinnasta antaa positiivisen kuvan. Mutta miten pidetään opintojen jälkeen valmistuva vapaaehtoistojen mukana Löytäjänä ja missä vaiheessa CV:ssä merkintä vapaaehtoistyöstä on oikeutettu? Voiko CV:hen merkitä vapaaehtoistyön, jos päivystyksiä on tehnyt yhden? Entä viisi tai kymmenen? Työkokemuksen lähteenä Löytäjän vapaaehtoistyö on oiva sauma. Jokainen päivystyskerta on erilainen, eri nuoret, eri ongelmat ja eri avuntarve. Hänelle, joka toisten auttamisesta saa itselleen myös hyvän mielen, Löytäjänä toimiminen on oikea paikka.

Löytäjän koulutuspäivään tullaan useimmiten kuulemaan lisää Löytäjänä toimimisesta. Uteliaisuus sekä mielenkiinto vapaaehtoistyöhön ajavat nuoria aikuisia hakeutumaan koulutuspäivään mukaan. Vaikka tämä vapaaehtoistoimi osoittautuisikin vääräksi valinnaksi, saa koulutuksesta opinnollista hyötyä ja toiminnasta saa perääntyä silloin kun itsestä siltä tuntuu. Koulutus on ensiaskeleksi Löytäjäksi päättymiseen ja siksi niiden järjestäminen lähellä on aina etu. Mikäli koulutusmahdollisuus organisoidaan lähipaikkakunnalla, on kynnys siihen lähtemiseen matalampi. Kauemmaksikin tulevaisuuden Löytäjä kyllä löytää tiensä, mutta vain motivaation ja mielenkiinnon ollessa huipussaan.

Kiinnostuminen Löytäjän vapaaehtoistyöstä kulkee pitkälti samaa linjaa kuin motivaatiot päivystysten tekoon. Molemmissa toistuvat samat linjaukset auttamisen halusta ja omasta mielenkiinnosta. Kuitenkin työkokemus ja opinnollistaminen nähdään vain mielenkiinnon herättäjänä, eikä se toimi motivaationa enää päivystystilanteissa. Tehyjen päivystyskertojen jälkeen uran kehittämisen motivaationa on korvannut työn tärkeys, auttamisen halu, nuorten tukeminen, auttamisen tunne ja itse saatu mielihyvä auttamisen jälkeen. Motivaatiot toiminnassa pysymiseen ovat pitkälti samat mitä motivaatiot päivystysten tekemiseen. Ura, työn tärkeys ja auttamisen halu ovat molemmissa toistuva kaava.

Yleiskuvassa Löytäjät ovat vapaaehtoistyöstään pääasiallisesti ja odotusten mukaisesti positiivista mieltä. ”Todella tärkeää työtä!”, ”Erinomaista ja tarpeellista toimintaa, joka on tärkeää niille nuorille, jotka tulevat keskusteluihin.”, ”Mukavaa puuhaa, vaikka joskus harmittaa kun on niin rankkoja ongelmia joillain.”, ”Terkkuja Etsiville, huikeeta työtä teette!”, ”Inhottaa, kun on ollut niin pitkä tauko päivystyksissä, kun niitä hoitavat nyt harjoittelijat.”, ”Toiminta on voimauttavaa ja palkitsevaa. Terkut vielä Etsiville”.

Uusia vaatimuksia tietoteknisiltä osa-alueilta vaaditaan, monesti kuitenkin antamatta resursseja tai ylimääräistä aikaa verkkotyöhön. Pahimmillaan nuorisotyöntekijältä vaaditaan verkossa hoidettavan nuorisotyön tekemistä muun työn ohessa, vanhoilla ja hitailla laitteilla. Tietotekniset taidot on oltava nuorisotyöntekijällä hallussa perustietojen osalta ja mieluiten enemmänkin. Työmenetelmien päivittäminen olisi aiheellista, jotta nuoren kohtaaminen verkossa olisi sujuvaa kunnissa ja järjestöissä. Verkossa toimivan nuorisotyöntekijän olisi hyvä suorittaa ATK-ajokortteja tai jopa tietotekniikan perustutkinto. Tietotekniikka on olennainen verkkonuorisotyöntekijän työkalusarja ja annetut tehtävät on ajoittain jopa mahdoton suorittaa, mikäli laitteiston ja internetin peruskorjaus tai päivittäminen eivät kuulu taitoihin. Tiedon ja taidon päivittäminen on myös oleellista, kun työskennellään tietoteknisillä osa-alueilla. Uusien ohjelmistojen, verkkoalustojen, lisäosien, laitteiston sekä nuorten mieltymykset niiden osalta ovat alati muuttuvaa ja kehittyvää rajapintaa. Verkkonuorisotyöntekijältä vaaditaan mielenkiintoa tietotekniseen työskentelyyn eikä enää riitä pelkkä nuorisotyön ammattitaito.

6 LOPPUPOHDINTA

6.1 Kehitettävää

Konkreettinen kehittämisen kohde, jonka vastaaja on halunnut nostaa esille kysymyksessä mitä hän ajattelee Löytäjäpäivystyksistä, on nuorten jonon syntyminen päivystyksissä. Tällainen ongelma ratkaistaan esimerkiksi liu'uttamalla Löytäjien työvuorot ruuhkahuippuun tai/ja lisäämällä päivystäjien määrää. Kaksi Löytäjää voisi olla mukana heti palvelun auettua ja kolmas liittyisi ruuhka-aikana yhdeksältä. Tämä mahdollistaisi myös pidemmän päivystysajan. Löytäjien lisäämiseksi tarvitaan lisää vapaaehtoisia toimijoita, jotka ovat valmiita työskentelemään. Uusien aktiivien ja vapaaehtoistoimijoiden hankintaan Etsivälle nettityölle on haastavaa.

Rekrytointikäytössä ovat jo ainakin yhdistyksen sosiaalinen media, kotisivut internetissä, uutiskirjeet, sekä yhteistyökumppanit. Uusia rekrytointikanavia voisi soveltaa jäsenhankintamenetelmin. Poikkeuksena vapaaehtoisten hankkimisessa ja uusien jäsenten hankkimisessa on sen ajoitus ja rytmi. Uusia jäseniä järjestöön toivotaan kokoajan lisää, kun taas vapaaehtoistoimijoita ajoittain ja tarvittaessa. Vaikka vapaaehtoisten määrä vaikuttaa olevan alhainen, on se jossakin lukemassa oltava sopivasti tai liikaa. Näitä lukuja tuskin on määritelty tarpeettomuuden takia. Yleensä luotetaan harkintakyvyn sekä kokemuksen tuomaan suhteeseen ja uskoakseni se on pienessä järjestössä toimiva järjestelmä.

Uusien vapaaehtoistoimijoiden hankkimisessa edellä mainittujen, jo käytössä olevien keinojen lisäksi, voisi toimia suunnitelmallisuus tuottoisien tapojen löytämiseksi. On pidettävä mielessä kuka tai ketkä voisivat olla kiinnostuneita nuorien asioista ja haluaisivat olla osa toimintaa. Kuten nuoret itse, heidän vanhempansa, lähisuku tai muu nuorten oma verkosto. Onko nuoren omaa kiinnostusta käytetty hyväksi vapaaehtoisten rekrytoinnissa? Osaisiko nuori itse merkitä tai osoittaa omasta tukiverkostostaan tämän tyyppiseen vapaaehtoistyöhön sopivia luotettavia aikuisia? Mahdollisia rekrytointikanavia olisivat siis vanhempainillat, nuorten oleskelutilat, muut nuorten omat

alueet, myös virtuaaliset, sekä nuoren oma sosiaalinen verkosto. Suunnitelmallisuutta voisi toteuttaa tietyin aikaväleihin tapahtuvalla teemapäivällä, jolloin Etsivät paneutuisivat pelkästään suunnittelemaan ja toteuttamaan rekrytointia.

Kirjoitustaitoinen Löytäjä, NettiEtsivä tai avun saanut nuori blogin tai ryhmäblogin muodossa voisi olla kannattava panostus. Kirjoitusten myötä tietoisuus Löytäjän toimesta tai avun tarpeellisuudesta kasvaa. Verkosto toisien yhdistysten kanssa laajemmin voisi myös olla kannattavaa, esimerkiksi: vanhempainyhdistykset, ammattiyhdistykset, kaupungin- tai kunnanosayhdistykset, kylätoimikunnat tai maahanmuuttajajärjestöt. Myös lehtikirjoituksella voi olla muutosta aikaan saava vaikutus. Tietoisuus ja sen mukana tuleva kiinnostus luo uusia suhteita, puhutaan sitten vapaaehtoistoimijoista tai uusista jäsenistä (Karreinen ym. 2010, 24–28).

Etsivän nettityön kehittämisen kohteina voisi miettiä uusien toimintamuotojen ja -alustojen lisäämisen. Löytäjän toimenkuvan vaihtelu saisi aikaan muutosta Löytäjän päivystyksiin ja IRC-Galleriasta muihinkin alustoihin laajeneminen toisi vaihtelua. Voisiko esimerkiksi Löytäjä omata oman sähköpostiosoitteen Löytäjänä, jolloin hänellä olisi pieni otanta nuoria tuettuna pidemmällä aikavälillä tukihenkilöperiaatteella. Olisiko Löytäjille mahdollista löytää jonkin muun kaltaista vapaaehtoistyötä, jossa hän pääsisi Etsivää nettityötä avustamaan. Löytäjissä on varmasti usean alan tietotaitoa omaavia, jotka ovat valmiita antamaan asiantuntemustaan tehtävän hyväksi. Onko heiltä kysytty tällaista mahdollisuutta?

Motivaatio on avainasemassa uusien vapaaehtoistoimijoiden etsittäessä. Saamisesta motivoituneille henkilöille kannattaa rekrytoinnin aikana painottaa toiminnasta saatua työkokemusta ja mahdollisuudesta vaikuttaa, toteuttaa itseään ja taitojen kehittämisestä. Mikäli motivaationa toimii halu pelastaa maailma, kannattaa rekrytoinnin ohessa tarjota mahdollisuus myös pelastaa se, pieni pala kerrallaan. Erityisosaamista sekä taitoja tarvitaan ja tarpeet kannattaa rekrytoinnissa tuoda ilmi (mt., 36–37).

Jatkuvuudesta motivoituneita ihmisiä voi houkutella mukaan painottamalla toimen pysyvyyttä ja varmistamalla rutiinien olemassaolon. Muutoshakuisilla henkilöillä pitäisi olla vapaa ja itsenäinen mahdollisuus toteuttaa itseään ja olla luova. Niille jotka

etsivät samanhenkistä seuraa, kannattaa painottaa toimen sosiaalista puolta, kun taas niille jotka pitävät kertaluontoisista, lyhytkestoisista tehtävistä, jotka eivät sido mihinkään, kannattaa painottaa toimen lyhyttä työaikaa. Pohtimisesta ja vaikuttamisesta kiinnostuneille kannattaa tähdentää tilaisuudet, joissa pääsee keskustelemaan nuoren kanssa, suunnittelemaan asioita hänen kanssaan ja visioida tämän kanssa tulevaisuutta (mt., 37–40).

Niille jotka pitävät toiminnasta, pitää alleviivata yhdistyksen tapahtumia, tekemisen paikkoja ja osia tai kokonaisuuksia projekteissa. Kuitenkaan yksinään motivaation huomioiminen ei riitä, jos muut asiat eivät ole kohdallaan. Toiminta on oltava helposti saatavilla, on koettava olevansa tervetullut, mielekästä tekemistä on löydyttävä ja jopa hyvä ilmapiiri on merkittävä asia. Jos motivaatio näyttää laskevan, ehdota aktiiville mahdollisuutta pitää taukoa tai tarjota uusia, mielenkiintoisempia haasteita. Jos hiljattain rekrytoitua vapaaehtoista ei enää saada kiinni, saattaa tämä olla huomannut toiminnan olevan hänelle väärä, se ei ollutkaan kuvitellun kaltaista tai vapaaehtoinen ei ole viihtynyt toiminnassa mukana. Joskus mahdollisuus lopettamisen syyn antamiseen kannattaa vapaaehtoiselle suoda. Tämä voi tapahtua esimerkiksi palautelomakkeen muodossa (mt., 40–41).

Kyselyn kautta saadussa palautteessa mainittu informaatiojakamisen vajavuus on helppo korjata. Löytäjien oma uutiskirje tai sähköposti olisi hyvä laajentaa ja muuttaa säännölliseen muotoon. Postissa voisi mainita, miten Etsivässä työssä on mennyt sitten edellisen tiedotteen ja mitä on tiedossa ennen seuraavaa postia. Samassa tiedotteessa voisi kysellä Löytäjien päivystysvuorojen perään. Tällöin hoidetaan tiedotus työntekijävaihdoksista, Etsivään nettityöhön tulevista harjoittelijoista eli Löytäjien pakollisista ”lomista”, mahdollisista uudistusten suunnitelmista, sekä muusta tärkeästä, joka pitää Löytäjän toiminnassa kartalla. Samalla vahvempi tiedottaminen lujittaa Löytäjien sidettä Etsivään nettityöhön, kun Löytäjä tuntee kuuluvansa yhteisöön ja olevansa sen jäsen ja otetaan siinä myös huomioon.

6.2 Opinnäytetyön luotettavuus, pätevyys ja merkitys

Tutkimustyössä pyritään aina välttämään virheitä, mutta aina tulosten luotettavuus ja pätevyys ovat uhan alla. Siksi tutkimustyön lopuksi pyritään arvioimaan tulosten luotettavuutta. Pätevyydellä tarkoitetaan taitoa tutkia ja mitata juuri sitä, mitä oli tarkoituskin. Tutkimusmenetelmät eivät aina vastaa niitä odotuksia, joita tutkija on työllensä asettanut (Hirsjärvi ym. 2007, 226). Tulkinnanvaraisuus laadullisessa ja fenomenologisessa tutkimuksessa oli jo ennalta tiedossa. Kyselylomakkeilla saatujen vastausten tulkitseminen riippuu analysointimenetelmistä ja tutkijan omasta tulkinnasta. Kuitenkaan mikään faktiseen tietoon perustuva tulkinta ei ole väärä. Tutkijan on vain löydettävä menetelmä, jolla suurin hyöty tutkimustuloksista on mahdollista saavuttaa.

Tutkimusprosessissani pyrin olemaan mielipiteiltäni neutraali ja totuudenmukainen. Otin tulkinnassa ja johtopäätöksissä huomioon vain kyselystä saatu materiaali, sivuuttaen kokonaan henkilökohtaiset kokemukseni. Oma kokemuspohjani Löytäjän toimesta olisi ollut loistava lisä, mutta olen jäävi olemaan tutkimuksessa mukana osallistuvana osapuolena. Oma halukkuuteni osallistumiseen pakotti varmistamaan asian ohjaavalta opettajaltani.

Fenomenologisen analyysimallin huono puoli on sen vaihtelevat tulokset riippuen siitä kuka tutkimusta tekee tai miltä näkökannalta tuloksia tarkastelee. Jopa samakin tutkija saattaa uudelleenanalysoinnissa päätyä kokonaan eri johtopäätöksiin ja tulkitoihin, vaikka aineisto olisi sama molemmilla kerroilla ja vain näkökulmaa vaihtaen. Tällainen hämmentävä puoli laadullisesta tutkimuksesta oli minulle yllätys ja sai useaan otteeseen epäilemään sen luotettavuutta. Kuitenkin itsevarma työskentelyprosessi sai minut vakuuttuneeksi siitä, että turhaa työtä en ole tekemässä.

Ensimmäiseksi laajaksi tutkimustyökseni tämänkaltainen, tilaajalleen arvokas työ on iso pala purtavaksi. Voin vain toivoa, että tutkimuksen laatu vastaa puoleksikaan tilaajan odotuksia ja on ennen kaikkea sille hyödyllinen. Uskon Etsivän nettityön saaneen työni avulla vinkkejä uusien vapaaehtoistoimijoiden löytämiseksi tai tuottaneen sille uutta intoa ja puhtia toteuttaa suunnitelmallisempaa rekrytointiprosessia. Toivon

hyödyn löytyvän myös tulevaisuuden jatkotutkimuksia ja tilannepäivitystöitä silmällä pitäen.

Nuorten Palvelua, Etsivää nettityötä, vapaaehtoisuutta ja Löytäjiä nyt useamman kuukauden lämpimästi ajateltuani, olen aina vain enemmän vakuuttunut työn tärkeydestä. Omat kokemukseni Löytäjänä toimimisesta ja keskustelemassa käyneet nuoret ongelmineen tukevat tätä ajatusta. Olen pohtinut, missä 1980-luvulla nuoreksi kasvaneet ovat päässeet kertomaan ajatuksiaan siten kuin se nykyaikana on mahdollista. Anonyymiys, sen tuoma avoimuus ja matalan kynnyksen yhteydenotto tarcoitti minun nuoruudessani eli 1990-luvulla kirjoittamista Suosikki-lehden kysymyspalstalle. Vastauksen sait usean julkaistun numeron jälkeen, jos silloinkaan. Vastaus ta tuskin ymmärsit eikä tarkennustakaan voinut saada. Pitkä matka nuorten neuvonta-, opastus- ja tukipalveluissa on tultu eteenpäin vain vuosikymmenessä.

6.3 Opinnäytetyö prosessina ja oma oppiminen

Konkreettisesti opinnäytetyöni oli hidas, mutta varmaotteinen prosessi. Työskentelytahti oli katkonaista ja vaati paljon keskittymiskykyä. Henkilökohtaisella tasolla kehittämisen alueekseni huomasin tutkimustoiminnan kokonaisuudessaan. Tutkimustoiminnan ja -kulun opettelu työtä varten oli raskasta, mutta opettavaista. Itse tekemällä oppii parhaiten ja sitä ei mitkään ulkoa opetellut kirjat voi korvata. Tämän työn perusteella olen valmis työskentelemään tutkimustoiminnan parissa tulevaisuudessakin ja opetella enemmän, paremmin ja syvällisemmin sen kulusta ja ulottuvuuksista.

Webropol-kyselyn lopuksi kysyin palautetta itse kyselystä, koska ensimmäisenä kyselytyönäni kiinnostivat onnistumiseni taso. Sain palautteita eli vastauksia kolme: ”Kiiva”, ”Mahtava aihe. Tsemppiä! ☺” ja ”Helppo täyttää, ei vienyt liikaa aikaa”. Vaikka palautetta sain vain kolme kappaletta, niiden positiivinen sanoma antoi itsevarmuutta omasta osaamisestani. Negatiivinen palaute olisi valmentanut minua seuraavia tutkimuskertoja varten, mutta olen tyytyväinen pelkästään positiiviseenkin palautteeseen. Vaikka itse olisin jälkeinpäin muotoillut pari kysymystä toisin, muuttanut joidenkin kysymysten muotoa, lisännyt mahdollisuuden jättää yhteystiedot sekä jatka-

nut tarkentavilla kysymyksillä, en niillä tiedoilla ja taidoilla olisi onnistunut paremmin kyselyn luontivaiheessa.

Fenomenologinen analyysimalli oli uusi asia, joka oli mielestäni johdonmukainen, selkeä ja helppo ymmärtää. Sen opettelemiseen ei niinkään kulunut aikaa, kun taas ulottuvuusasteikon kehittämiseen ja motiivielementtien sijoittamiseen. Vaikka kokonaisuudessaan motiivielementtejä eli merkitysyksiköitä kyselystäni pystyi havainnoimaan vain 38, oli niiden paikka ulottuvuusasteikolla haastavaa löytää. Epäilin useaan otteeseen kehittämäni ulottuvuusasteikon toimivuutta ja muutinkin sitä muutaman kerran vastaamaan paremmin motiivielementtien tarpeita. Olin yllättynyt, että vapaaehtoisuutta tutkittaessa voidaan näin selkeästi osoittaa yksi tietty tutkimusmenetelmä siihen sopivaksi.

Lopputuloksesta voin todeta sen olevan täynnä henkilökohtaista työjälkeäni. Kielellisesti pystyin erottamaan kappaleet mitkä olivat muotoiltu yön pimeinä tunteina ja mitkä inspiraation vallassa virkeimmillään. Öisin tehdyn työn korjaamiseen meni vähemmän aikaa mitä odotin, mikä jätti enemmän suorituskykyä ja energiaa panostaa opinnäytetyön varsinaisiin osa-alueisiin. Uskon opiskelija-statuksesta päästyäni osaavani aikatauluttaa työni myös työaikojen mukaisesti, enkä odottaen sopivaa tilaisuutta. Olen kaiken kaikkiaan lopullisesta työstäni hyvilläni. Kolmen vuoden aikana Humanistisessa ammattikorkeakoulussa saatu tieto ja taito, sekä vapaaehtoistyö verkkonuorisotyössä on valmentanut minua parhaansa mukaan juuri tätä hetkeä varten. Opinnäytetyöni toteuttamista siten, että olen siihen itse tyytyväinen.

LÄHTEET

- Fedotoff, Jaana & Pietilä, Mika 2011. Nuorten tieto- ja neuvontatyö verkossa. Artikke-
li teoksessa: Sähköä ilmassa. Näkökulmia verkkoperustaiseen nuorisotyöhön. Me-
rikivi, Jani & Timonen, Päivi & Tuuttila, Leena (toim.) s. 61–72. Nuorisotutkimus-
verkosto/Nuorisotutkimusseura, Humanistinen ammattikorkeakoulu (HUMAK),
Helsingin kaupungin nuorisoasiainkeskus. Helsinki.
- Haasio, Ari 2011. Mitä iloa internetistä? Hyödy verkkopalveluista, sukella sosiaali-
seen mediaan. BTJ Finland Oy, Helsinki.
- Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2007. Tutki ja kirjoita. Tammi,
Hämeenlinna.
- Huttunen, Tero 2014. Mitä on verkkonuorisotyö? Artikke-
li teoksessa: Verkko nuoriso-
työssä – Nuorisotyö verkossa, Lauha, Heikki & Tuuttila, Leena. s. 15–19. Verke –
Verkkonuorisotyön valtakunnallinen kehittämiskeskus, Helsinki.
- IRC-Galleria, vanhemmille. <http://irc-galleria.net/parents> (Viitattu 4.5.2014)
- Joensuu, Mika 2007. Nuorten Internet-yhteisöt ja niiden merkitys nuorisotyön kannal-
ta. Humanistinen ammattikorkeakoulu, Helsinki.
- Karreinen, Lari & Halonen, Maria & Tennilä, Meri 2010. 10 askelta parempaan va-
paaehtoistoimintaan. Vihreä sivistysliitto ry, Helsinki.
- Kuikka, Suvi 2011. Eettiset ohjeet ohjaavat toimintaa. Artikke-
li teoksessa: Sähköä
ilmassa. Näkökulmia verkkoperustaiseen nuorisotyöhön. Merikivi, Jani – Timonen,
Päivi – Tuuttila, Leena (toim.) s. 116–117. Nuorisotutkimusverko-
sto/Nuorisotutkimusseura, Humanistinen ammattikorkeakoulu (HUMAK), Helsingin
kaupungin nuorisoasiainkeskus. Helsinki.
- Lauha, Heikki 2014. Internet kuntien ja järjestöjen nuorisotyössä. Artikke-
li teoksessa:
Verkko nuorisotyössä – Nuorisotyö verkossa, Lauha, n & Tuuttila, Leena. s. 20–26
Verke – Verkkonuorisotyön valtakunnallinen kehittämiskeskus, Helsinki.
- Matikainen, Janne 2008. Verkko kasvattajana. Mitä aikuisen tulisi tietää ja ajatella
verkosta. Gaudeamus Helsinki University Press Oy Yliopistokustannus, Hyy yhty-
mä, Helsinki.
- Mulari, Timo 2011. Työhyvinvointi verkkoperustaisessa nuorisotyössä. Artikke-
li teok-
sessa: Sähköä ilmassa. Näkökulmia verkkoperustaiseen nuorisotyöhön. Merikivi,
Jani & Timonen, Päivi & Tuuttila, Leena (toim.) s. 122–129. Nuorisotutkimusver-
kosto/Nuorisotutkimusseura, Humanistinen ammattikorkeakoulu (HUMAK), Hel-
singin kaupungin nuorisoasiainkeskus. Helsinki.
- Mykkänen-Hänninen, Riitta 2007. Vapaaehtoistyön rajapinnoilla. Helsingin ammatti-
korkeakoulu Stadia, Helsinki.
- Nuorisoasiainkeskus, Verkkonuorisotyön eettiset periaatteet.
<http://www.hel.fi/wps/portal/Nuorisoasiainkeskus/Artikkeli?urile=hki:path:/Nk/fi/uutiset/verkkonuorisotyön+eettiset+periaatteet+valmistuivat¤t=true> (Viitattu
19.3.2014)

Nuorten Palvelu ry 2012, Etsivä nettityö.

<http://www.slideshare.net/NuortenPalvelu/etsiv-nettity-12959909> (Viitattu 25.3.2014)

Nuorten Palvelu ry 2013, Yleisesite: www.nuortenpalvelu.fi/wordpress/wp-content/uploads/2013/10/NP-esite.pdf (Viitattu 25.3.2014)

Nuorten Palvelu ry 2014, Etsivä nettityö, Toimintasuunnitelma 2014

Nuorten Palvelu ry a, Etsivä nettityö, Löytäjä-toiminta ohjeistus

Nuorten Palvelu ry b, Historiikki. <http://nuortenpalvelu.fi/hankkeet/jarjesto/historia/> (Viitattu 19.3.2014)

Nuotio, Jaakko & Oittinen, Saija 2011. Etsivä nettityö. Artikkeliteoksessa: Sähköä ilmassa. Näkökulmia verkkoperustaiseen nuorisotyöhön. Merikivi, Jani & Timonen, Päivi & Tuuttila, Leena (toim.) s. 59–60. Nuorisotutkimusseura, Helsinki.

Sinisalo-Juha, Eeva & Timonen, Päivi 2011. Verkkoperustaisen nuorisotyön määrittelyä ja teoriaa. Artikkeliteoksessa: Sähköä ilmassa. Näkökulmia verkkoperustaiseen nuorisotyöhön. Merikivi, Jani & Timonen, Päivi & Tuuttila, Leena (toim.) s. 23 – 35. Nuorisotutkimusseura, Helsinki.

Susineva, Anni 2014. Aktiivinen etsivä työ internetissä. Artikkeliteoksessa: Verkko nuorisotyössä – Nuorisotyö verkossa. Lauha, Heikki & Tuuttila, Leena. s. 140–142. Verke – Verkkonuorisotyön valtakunnallinen kehittämiskeskus, Helsinki.

Tikkanen, Sari 2012. Löytäjät – Nuoren ensimmäinen kontakti Etsivään nettityöhön. Nuorten Palvelu ry / Etsivä nettityö. www.lskl.fi/files/1390/Sari_Tikkasen_esitys.pdf (Viitattu 25.3.2014)

Tilastokeskus, Vapaaehtoistyöhön osallistuminen, epävirallinen auttaminen ja luottamus. http://tilastokeskus.fi/til/akay/2009/04/akay_2009_04_2011-09-16_kat_002_fi.html (Viitattu 15.4.2014)

Viestintävirasto, Viestintäpalveluiden kuluttajatutkimus 2012. <https://www.viestintavirasto.fi/tietoatoimialasta/tutkimukset/viestintäpalvelujenkuluttajatutkimus.html> (Viitattu 19.3.2014)

Väestöliitto, Netti nuoren elämässä.

www.vaestoliitto.fi/vanhemmuus/tietoa_vanhemmille/murrosikaisten-vanhemmat/tietoa/netti_ja_media2/netti/ (Viitattu 20.3.2014)

Webropol, Etusivu. www.webropol.fi (Viitattu 19.3.2014)

Yeung, Anne Birgitta 2002. Vapaaehtoistoiminta osana kansalaisyhteiskuntaa – Ihanteita vai todellisuutta? Sosiaali ja terveysjärjestöjen yhteistyöyhdistys YTY ry, Helsinki.

Yeung, Anne Birgitta 2005. Tutkimustyökaluja vapaaehtoismotivaation mysteeriin. Artikkeliteoksessa: Vapaaehtoistoiminta. Anti, arvot ja osallisuus. Nylund, Marianne & Yeung, Anne Birgitta (toim.) s. 83–103. Osuuskunta Vastapaino, Tampere.

LIITTEET

Liite 1

ETSIVÄ NETTITYÖ – LÖYTÄJIEN KESKUSTELURAPORTTI

Löytäjän nimi	Päivämäärä
Nimi/nimimerkki	Ikä, sukupuoli ja paikkakunta
Nuoren tilanne? (Mahdollinen ongelma, diagnoosit, koulutus- /työtilanne ja -tausta, asuuko vanhempien luona, yksin, tukiasunnossa, toimeentulo)	
Millaiselta nuori vaikutti? (Millä tuulella oli, kuvailiko tunteitaan, ajatuksiaan tai toiveita, oliko toiveikas, ahdistunut ym.?) Muuttuiko nuoren tuntemukset keskustelun myötä?	
Millainen tukiverkosto nuorella on, onko hoitosuhteita? (Välit vanhempiin, muihin aikuisiin, onko ystäviä?)	
Millaisia ohjeita nuorelle annettiin? (Mihin ohjattu, millaisia vinkkejä annettu, onko etsitty tietoja, jos on mistä, esim. puhelinnumeroita, nettiosoitteita?)	
Muita huomioita (jäikö nuoresta huoli, onko itselläsi jotain epäilyksiä tai kysymyksiä liittyen nuoren tilanteeseen? Millaiselle mielelle jäit itse keskustelun jälkeen)	

Liite 2

Saatesanat:

LÖYTÄJÄKYSELY 2014

Tervetuloa!

Nimeni on Teija Metsokumpu. Olen Humanistisen ammattikorkeakoulun 3. vuosikurssin opiskelija Torniossa. Tuotan Nuorten Palvelun Etsivälle Nettityölle opinnäytetyön koskien Löytäjiä. Pyrin kartoittamaan Löytäjien motivaatioita Löytäjä-toimeen tarttumisesta. Mikä sai lähtemään mukaan, mikä pitää mukana vapaaehtoistyössä ja mahdollisia syitä sen lopettamiseen.

Tämä kysely koskee sekä vanhoja että nykyisiä Löytäjiä. Oletpa sitten jo ”eläköitynyt” päivystystyöstä tai jatkat sitä edelleen, on tämä kysely sinulle. Kyselyn pohjalta laaditaan julkinen kartoitus Löytäjien toimesta ja pyritään kehittämään Etsivän Nettityön ja Löytäjien toimintaa edelleen. Opinnäytetyö tulee julkiseen jakoon viimeistään toukokuussa. Tällöin kyselyn tulokset ovat nähtävillä ja pääset näkemään muidenkin Löytäjien mielteitä. Kysely on anonyymi, eli kenenkään nimiä ei kysytä.

Pyydän sinua nyt muistelemaan Löytäjäkoulutuspäivääsi...

Muistele myös Löytäjäpäivystyksiäsi ja niiden kulkua...

Muistele myös tunteitasi niiden aikana...

Vastaathan kyselyssä mahdollisimman tarkkaan, jotta tuloksista tulisi kattavat ja antaisivat paljon tietoa!

Ensin hieman taustatietoja. Aloitetaan...

(Sivu 0 / 4)

Löytäjäkysely 2014

Perustiedot

1. Ikä:

- ☐ - 25
- ☐ 26 - 35
- ☐ 36 - 45
- ☐ 46 - 55
- ☐ 56 -

2. Sukupuoli:

- ☐ Mies
- ☐ Nainen

3. Asun:

- ☐ Etelä-Suomen lääni
- ☐ Länsi-Suomen lääni
- ☐ Itä-Suomen lääni
- ☐ Oulun lääni
- ☐ Lapinlääni
- ☐ Ahvenanmaan lääni

Minä Löytäjänä

4. Olen:

- ☐ Entinen Löytäjä
- ☐ Vielä toiminnassa mukana oleva Löytäjä

5. Aloitin Löytäjänä toimimisen:

- ☐ Harjoittelijana
- ☐ Osana opintojani, missä?
- ☐ Vapaaehtoistoimijana
- ☐ Joku muu, mikä?

6. Aloitin Löytäjä-päivystykset:

- ☐ 2010
- ☐ 2011
- ☐ 2012
- ☐ 2013
- ☐ 2014
- ☐ En muista

7. Lopetin Löytäjä-päivystykset:

- ☐ 2010
- ☐ 2011
- ☐ 2012
- ☐ 2013
- ☐ 2014
- ☐ Olen yhä mukana toiminnassa

8. Olen oman arvioini mukaan tehnyt päivystyksiä:

- ☐ 0
- ☐ 1 - 5
- ☐ 6 - 10
- ☐ 11 - 15
- ☐ yli 15 kertaa

9. Mistä kuulit Löytäjän vapaaehtoistyöstä?**10. Mikä sai sinut kiinnostumaan Löytäjän vapaaehtoistyöstä?****11. Mikä sai sinut lähtemään koulutuspäivään mukaan?****12. Mikä sai sinut tekemään päivystyksiä IRC-Galleriassa?**

13. Miksi lopetit Löytäjäpäivystykset TAI mikä pitää sinut yhä mukana toiminnassa?

Vastaa jompaankumpaan kysymykseen

14. Mitä ajattelet yleensä Löytäjäpäivystyksistä?**15. Vapaa sana!**

Anna palautetta, kerro kokemuksiasi, puuttuko kyselystä jokin kysymys, mihin haluaisit vastata? Jotakin muuta sanottavaa Löytäjän koulutuksesta, Löytäjän vapaaehtoistyöstä tai vaikka vain terkkuja Etsiville?

16. Palautetta kyselystä?

Kiitos vastauksestasi, se on meille erityisen tärkeää!

Seuraa Etsivän Nettityön ja Nuorten Palvelun uutisia sekä uutiskirjettä, niin pääset ensimmäisten joukossa näkemään tulokset.

